

Št. 210

**DECEMBER
2023**

Št. člana_ice društva:

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PRIPOROČENI

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

KRALJI ULICE

Odgovorni in izvršni urednik

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje

Chris Hartke

Uredniški odbor

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Špela Blatnik,

Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova

Karlo Medjugorac

Lektoriranje

Mojca Pipan

Ilustracije

CDD20, AzmeyArt-design, Aurel Cham, DekoArt-Gallery, Fedja Kovič,

L-King, Marjan Birs, Bianca Van Dijk, ArtsyBee, Nik Kalov, Pasja1000,

Rade Nikolič, Janne Karlsson, LucasGrey

Ovitek

Prva in zadnja stran: Nada Žgank

Tisk

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 36 EUR, v tujini pa 72 EUR. Poština je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

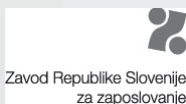
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

KLOPCE SKORAJ V KROGU KOT POGOJ DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Foto: osebni arhiv

Od vseh skrbi je najbolj zaskrbljujoča skrb za lastno rit, je v eni preteklih števil zapisal Benjamin Gracer.

Anica Mikuš Kos v svojih nedavno objavljenih prispevkih poudarja, da je pomembna dimenzija tega, čemur rečemo »duševno zdravje« ali »psihosocialna dobrobit«, ne le urejenost samega sebe, pač pa nič manj tudi odnos do sveta, do skupnosti, do drugih, nasprotje brezbriznosti in egoizma. Posameznik ne more biti zares duševno zdrav, če ni zavesten vzajemne soodvisnosti s svetom okoli sebe in če živi v iluziji, da je meja njegovega sveta njegov lastni nos. Paradoksalno pa smernice uradnih ustanov za duševno zdravje vztrajno poudarjajo ukvarjanje s seboj, delo na sebi, skrb zase, intenzivirano skrb za lastno psihofizično blagostanje. Že mogoče, da bi si želeli, da posamezniki damo od sebe še več, ampak ko duševne stiske postajajo epidemija, ne več izjema, ampak pravilo, je morda treba končno obrniti pogled od tega, kaj lahko storimo kot posamezniki, k temu, v kakšnem skupnem svetu sploh živimo. Tu pride na vrsto moj drugi najljubši citat (prvi je bil uvodni): *Ni znak zdravja, če si dobro prilagojen globoko bolni družbi* (prosti prevod misli indijskega filozofa Džiduja Krišnamurtija).

Moje življenje je kdaj manj, kdaj pa bolj napolnjeno z zapolnjujočimi stiki z drugimi. V preteklih mesecih sem veliko ljubiteljsko sodelovala s somišljeniki pri pripravi dogodkov, vezanih na aktualno družbeno dogajanje. Srečevali smo se ob večerih, izključno zato, ker smo to želeli, se družili, pogovarjali ter načrtovali svoje skupne dejavnosti. Ko sem se odpravljala na naša srečanja, me je obšla misel: *Eni na fitnes, jaz pa na prostočasno druženje s kolegi in kolegicami. Kako je meni lepo!*

V tem duhu bom postavila prevratniško trditev, da je v dnevnem centru, kot so Kralji ulice, živ potencial za izjemno in redko zdravo okolje, navkljub, paradoksalno, mnogim nakopičenim težavam – uradnih psihiatričnih diagnoz je med uporabniki dnevnega centra prav gotovo za izvoz. A pomembno je, da so tam v sprejemajočem in podpornem okolju dnevno prisotni ljudje, ki se družijo, pogovarjajo, delijo svoje tegobe, se vzajemno podpirajo in krepijo, delajo skupne načrte, seveda so tudi izziv drug drugemu. Kje drugje na svetu, razen pred dnevnim centrom Kraljev ulice, ste videli klopi, postavljene v kvadrat (če bi bili arhitekti še malo spretnejši, bi bil to lahko čisto pravi krog), tako da se ljudje lahko med seboj vidijo, dotikajo, pogovarjajo? Dnevni center je prostor, kjer se duša lahko napoji ob duši, je prostor presejanja osamljenosti.

Svetovni dan duševnega zdravja in polna kapa nasvetov posameznikom v smeri samoobvladovanja, samoregulacije in samopresejanja so za letos mimo. Vse te, zdaj pa res že prav izpraznjenje marnje o delu na sebi se mi zdijo na moč izpete. Želim si in predlagam, da se nasveti iz naslova krepitve duševnega zdravja v prihodnje usmerijo k odločevalcem, zaposlenim na ministrstvih, občinah, k zbornicam urbanistov, arhitektov in drugih načrtovalcev mesta: dopustite in oblikujte mesta, kjer bomo ljudje lahko skupaj dihal, sedeli, govorili, peli, jokali, se smejali, hodili, živeli! In duševno zdravje bo sledilo.

Kazalo:

2	UVODNIK
4	DEČEK Z NOVOGORIŠKIH ULIC
7	GUMB ZA POBEG
8	POLJE ČASTI
9	BIL SEM DRUGAČEN
10	BOŽJA PRISOTNOST
11	CESTNA FILIOZOFIJA
12	NEKAJ CESTNIH
13	ANEKDATE IZ PRODAJE
14	MARIBORSKA SCENA
17	SOCIALNO (NE)OGROŽENA
18	LITERARNA PRILOGA
22	POZDRAVLJEN, DRAGI SOČLOVEK
24	SLIŠANJE GLASOV
26	NOGOMETNA SEKCIJA V TOSKANI
27	KRALJEVI RECENZOR
28	TOKOKROG 9
29	IZZA REŠETK
30	BREZDOMKA 16
32	KRAVŽLIJANJE MOŽGANOV
33	OGLASNA DESKA
34	NAGRADNA KRIŽANKA

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

TO SEM JAZ: JOC

Jaz sem Joc, propadli nogometaš, ki še vedno upa, da se mu bo posrečil nebeški gol za zmago ekipe Kraljev ulice. Letom navkljub se upiram umiranju na obroke in z veliko vnemo hodim na rekreacijo v balon v jami (Olimpija). Rad kolesarim, daljša kot je tura, bolje se počutim, vmes pa skočim še v reko ali v jezero, ne glede na temperaturo vode. Bolj je mrzla, bolj mi prija, kajti to vpliva na mojo prekrvavitev mišic in možganov. Sem shizofrenik po nalogu naključnih adolescenčnih psihiatrov. Malo se hecam, malo je pa res. Ob tej priložnosti se zahvaljujem dr. Martini Žmuc Tomori za ves trud, ki ga je vložila vame v moji mladosti. Tudi pravkar umrli dr. Gorazd Mrevlje je storil veliko dobrega zame, kljub temu da so me poslali v UPK Polje. Tam sem bil deležen dobre hrane in obilice injekcij, ki so mi povzročale nočne more, ki sem se jih na stara leta komaj rešil. Prihodnje leto, ob moji 60-letnici, načrtujem veliko zabavo. Suplementarne sile se spopadajo s komplementarno rešitvijo eksemplaričnega dejstva.

03
KRALJI
ULICE

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavajanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice. Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

DEČEK Z NOVOGORIŠKIH ULIC

Prvi dan ceste mene, Marjana Birsca. Pisalo se je leto 1988. Leto, v katerem sem se znašel pod uličnimi svetilkami, kar tako nekega dne, za katerega ne vem niti, kateri je bil. Štel sem 17 let. Nikogar in nič nisem imel, razen cunj na sebi in starih telovadnih copat. Žal sem prišel na svet kot nadloga ali nesrečno naključje obstoja, a pustimo to. Sedemnajstleten sem stal na ulici in gledal v sij svetilk, ki so se mi zdele v tistih trenutkih kot kresničke. Ob njih se nekako nisem počutil povsem izgubljen. Njihove luči so bile prijetne, kazale so mi pot, kako in kam dalje. Kar stal sem tam in zbiral pogum za naslednji korak. Zbral sem misli in jih postavil v vrstni red:

- Kam se zateči čez noč?
- Poskrbeti moram, da me ne bo zeblo, pa da bom na varnem v skritem kotičku, kjer me ne bo sram pred pogledi in mi ne bo treba bežati pred morebitnimi preganjalci.
- V prostor, kjer bo moje zatočišče, moram vstopiti nevidno in tiho, brez kakršnega koli hrupa.

To je bil moj prvi korak v življenju brezdomca. Nato sem se odpravil življenju naproti. Po kakšni uri sem v garažah na ulici Gradnikovih brigad naletel na lep rdeč Ford Taunus brez koles in motorja. Zgrabil sem za kromirano kljuko vrat, ki so se

Ford Taunus

Foto: Rudolf Stricker, Wikipedia

odprla. Juhuuu! Skoraj bi se smejal od veselja, ko sem se basal na udobne mehke žametne sedeže. Čisto sproščeno sem se ulegel, se pokrtil s preprogami in podlogo s sedeža ter zadremal, kot da sem prvič v življenju zares svoboden in srečen. Spal sem kot neka čudna žival, klateški pes-človek, ter se zjutraj zbudil v novo življenje, polno neznank, brez vsega samoumevnega, brez kažipotov, celo ljudi ni bilo. Obstajala sva le sedanost in jaz, čuden klateški pes-človek, ki mora preživeti dan.

Marjan Birsa

MOJ VLAKEC SMRTI

Vleklo me je na dno. Prišlo je tako daleč, da nisem vedela, kje bom zvečer spala. Bila sem že močno izčrpana, jedla sem bolj poredko, spala dobesedno na klopcah, in tudi na betonu sem prenočila, pa pod ljubljanskimi mostovi. In eno je vodilo k drugemu. Padla sem na dno, a to dno nima konca, le pogloblja se in pada. Nisem si več mogla predstavljati dneva brez trdih drog, da sem vsaj za hip pozabila na svoje spalnice. Osebnih stvari nisem imela, ker so mi jih pokradli, vse svoje premoženje sem nosila s seboj. Kraje osebnih stvari so bile vedno na dnevnem redu. Osebnosti sem delala tudi po dvakrat letno.

Kljub sreči, da sem jo odnesla brez hudih bolezni, sem morala močno pritisniti na zavoro, saj sem imela željo oditi s tega sveta. Sedaj ko sem pustila heroin in kokain in sem le na terapiji, se mi sestavlja slika vseh groznih stvari, ki sem jih prizadejala ljudem, ki so mi stali ob strani, a je bil moj pogled tako popačen, da sem povsod videla le še sovražnike. Tako rada bi spremenila stvari, a ne gre. Sedaj zbiram moči, da se upiram slabi družbi in substancam, ki so me skoraj popolnoma ubile. Največ mi pomeni, da imam spet stik z družino. Kako zelo boli, ko ne moreš spremeniti ničesar v preteklosti. Zato sem

Foto: Žigažaga

se osredotočila na sedanost in se skušam držati začrtane poti. Moj cilj je treznost in vzpostavitev socialnih vezi z ljudmi, ki so prestajali podobno, kot sem sama. Rada živim in ogromno mi pomeni trezna glava. Vem, da na stara pota ne grem več. To je pot, ki pelje tja, kjer se življenje konča. Nikogar več nočem prizadeti, tudi sebe ne.

Čas je za življenje, ne za umiranje po kosih. Vem, da obstaja lepa pot zame, zato počasi delam korake, ki jih še nisem vajena.

Serpentina

PRIPADAM GENERACIJI, KI JE BILA ŽE OB ROJSTVU UPOKOJENA.

BENJAMIN GRACER

FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO PODAJA IZJAVO ZA JAVNOST

o izjavi predsednika vlade dr. Roberta Goloba glede neusklajevanja denarnih socialnih prejemkov

Na seji državnega zbora dne 16. oktobra 2023 je predsednik vlade dr. Robert Golob odgovarjal na poslansko vprašanje poslanca Levice o razlogih za odločitve vlade, da pri pripravi zakona o izvrševanju proračuna kot varčevalni ukrep uvede neusklajevanje socialnih transferjev. Njegov odgovor je bil izjemno skrb vzbujajoč in je nakazal velik obrat politike vlade glede spopadanja z revščino. Spornih je nekaj trditev. Najprej bomo navedli tiste, ki se pojavljajo v zadnjih desetletjih pri vseh dosedanjih vladah, pa jih predsednik sedanje vlade doslej še ni javno izrekel, zato smo menili, da je njegova politika drugačna – bolj razumevajoča do revščine in revnih ljudi. Izrazil je prepričanje, da se ljudem, ki prejemajo denarne socialne prejemke, ne splača delati, saj raje posedajo doma in nič ne delajo. Gre za demagogijo, ki nima popolnoma nič opraviti z realnostjo. Višina denarne pomoči za eno osebo znaša 465,34 EUR. Za osebe, ki so delovno aktivne, je znesek sicer višji.

Dejstvo je, da osnovna denarna socialna pomoč ne zadošča ne za kritje kratkoročnih ne dolgoročnih minimalnih življenjskih stroškov! Ljudje, ki jo prejemajo, ne morejo brezskrbno sedeti na kavču, ker morajo iskati načine in vire, kako preživeti. Več kot polovica zneska gre namreč za položnice, pozimi je ta znesek še višji, zato ljudem za osnovne potrebe ne ostane veliko. Podatki o revščini v Sloveniji kažejo, da je posebej ogroženo preživetje starih ljudi, pa tudi samskih oseb ali enostarševskih družin. Zato je govor o tem, da se ljudem ne splača delati, ker imamo pri nas tako bogate denarne socialne prejemke, zavajanje.

Če k temu dodamo še govor o goljufijah, dobimo demagoški paket, ki vedno deluje, čeprav je cena za to velika. Namreč, obe trditvi, torej, da se ljudem ne splača delati in da goljufajo, so vlade do sedaj uporabile, ko so želele drastično poseči v socialne pravice in prejemke. Najlažje jih je znižati ali celo ukiniti, če ima vlada za te ukrepe družbeno podporo. In označevanje ljudi, katerih preživetje je odvisno od denarnih prejemkov, za lene in za kriminalce, ki zlorablajo poštene in delovne davkoplačevalce, je učinkovita strategija, saj deluje nemudoma. Na ta način so vse vlade doslej najprej in v največji meri »varčevale« prav na račun socialne države, z zniževanjem temeljnih socialnih pravic najrevnejšim. Vendar ima takšno početje, vključno s spremljajočo demagogijo, dolgoročne negativne učinke, ker spodjeda družbeno kohezijo, temeljne pravice in solidarnost, erodira socialno državo in povečuje stigmatizacijo marginaliziranih skupin. Obenem deluje zaviralno na družbeno ustvarjalnost in odprtost do raznolikosti. Naj spomnimo, da gre najslabše družbam z velikimi družbenimi neenakostmi. Najboljša investicija v kakovost življenja je zato spodbujanje medsebojne povezanosti, zaupanja in solidarnosti. Ljudje so najbolj ustvarjalni v okoljih, kjer se čutijo sprejete ne glede na svoje osebne okoliščine. Med to sodi tudi, da nas družba podpre, ko to potrebujemo. Zaupanje je namreč najpomembnejši element socialnega kapitala, ta pa gonilo napredka. Govor o goljufijah je zavajanje in govorjenje na pamet, kar je dokazala tudi zadnja revizija centrov za socialno delo, ki jo je opravilo računsko sodišče. Poleg tega imamo enega najbolj represivnih sistemov dostopa

do socialnih denarnih prejemkov, saj ima država vpogled v več kot 40 baz podatkov o vlagateljih, med drugim tudi v bančne podatke.

Še zadnji, res nevaren del argumentacije predsednika vlade, pod kakšnimi pogoji bi se t. i. denarni transferji lahko usklajevali, pa je bila napoved uvedbe digitalne kartice, ki naj bi zagotovila boljši nadzor nad porabo sredstev. Ta ideja skriva namen o sledenju porabe sredstev, kar nakazuje veliko nevarnejšo predpostavko o tem, da je mogoče za »javni denar« kupiti le določene izdelke, seznam teh izdelkov pa naj bi pripravila država. Ta predpostavka odraža res najbolj nizkotna prepričanja o tem, kaj naj bi bilo dovolj dobro za najrevnejše, in o tem, da najrevnejši nimajo pravice do osebnih izbir in preferenc. Eno od takih afer smo v Sloveniji že imeli, ko so na enem izmed ljubljanskih centrov za socialno delo zavrnilo plačilo izredne denarne pomoči, ker so bile na računu za prehranske izdelke tudi limone, češ da limone niso osnovni prehranski izdelek. Seznane izdelkov ponavadi delajo ljudje, ki iz svojega privilegiranega položaja sodijo o tem, kaj naj bi bilo primerno za revne. Tak paternalizem odločno posega v človekove pravice do preživetja v skladu s potrebami, povečuje državno represijo in prispeva k medgeneracijskemu prenosu revščine. Digitalna kartica uničuje eno od temeljnih pravic do prostega razpolaganja z lastnim dohodkom, hkrati pa stigmatizira revne, saj bi se morali identificirati in tako javno pokazati svoj status, kar je posebna oblika javnega sramotenja. Sprašujemo se, kako bi se zagovorniki takšnih idej odzvali na morebiten predlog, da bi bilo treba digitalno kartico uvesti za zgornje sloje, da bi natančneje videli, kako trošijo denar, in s tem preprečili njihove goljufije in davčne utaje.

Naj zaključimo z navedbo dejstva, ki izhaja iz mednarodnih raziskav o t. i. goljufijah pri uveljavljanju denarnih socialnih prejemkov. Raziskave na Irskem in v Veliki Britaniji so pokazale, da je delež goljufij zelo nizek, ne večji od 1 ali 2 odstotkov. Raziskave ugotavljajo, da je veliko večji problem neuveljavljanje teh prejemkov, čeprav bi bili ljudje do njih upravičeni. Ljudje ne uveljavijo prejemkov, ker jih je sram, ker se počutijo stigmatizirane in ker morajo čez postopke, ki jih razčlovečijo takrat, ko bi jim morala država najbolj stati ob strani. Zato pozivamo predsednika vlade, da napore vложи v preprečevanje in odpravljanje revščine in opusti sramotne ideje o nadzoru in kaznovanju revnih.

Kolektiv Fakultete za socialno delo:

Študentski svet FSD, Združenje aktivnih FSD in zaposleni (seznam je na FSD)

KALUP

prazen sem
le ovitek slabe robe
na polici življenja
ki je nihče noče
počasi poteka moj rok trajanja
a nikomur ni mar
milijarde kalupov
v vseh barvah
se drenjajo poleg mene
iščejo kupce
toda trgovina je prazna
sami sebi smo konkurenca
sami sebi smo davek
zemlja pa počasi poplesuje
po svoji liniji
in se ukrivlja pod našo težo
zavrgli smo ulitke
ki so bili dobri
sedaj smo ostali le mi
izdelki masovne proizvodnje

MMF

največji upor in pogum
je bil od nekdaj
in bo za vedno
ostati človek
kadar se pričakuje
da boš moral biti zver

Tjaša Plaznik

Ena ponoči

Otrok gre po pokrajini in sreča mladeniča,
mladenič sreča moža, mož starca, starec otroka,
revni pravijo, da so bogati srečni,
bogati trdijo, da so siromaki srečni,
oboji govorijo, da je Bog srečen,
kaj je z nami,
ena ponoči, nič izmišljenih molitev,
samo ostri robovi sveta,
stečem v čarovniško pokrajino,
zeleno se bleščijo oči črne mačke.

Franjo Frančič

GUMB ZA POBEG

Ne bom olupševala stvari. Moram priznati, da zadnje čase veliko razmišljam o svojem odnosu do alkohola: zakaj pijem, zakaj sem prekinila svojo večletno abstinenco. Občutek imam, da sem v precepu. Zakaj pa občasno ne bi česa spila?

Mož je večletni abstinent in rada bi ga podpirala na tej poti, ampak zadnje mesece se mi zdi, da trden, kot je, lahko sam nadaljuje. Tudi jaz sem toliko močna, da občasno spijem kakšno pivo ali dve. Mogoče sem sebična, ampak ne morem si pomagati. Saj si zaslužim! Vstajam ob pol petih, delam v proizvodnji, skrbim za družino, hišo, psa, ne kadim, ne hodim ven, še k frizerju grem enkrat letno. Zaslužim si, da si malo odpocijem možgane, pritisnem gumb za pobeg, kot nagrado, užitek, dovoljenje za sprostitev, da si vzamem čas zase.

Danes me je prešinilo, da mogoče sploh ne gre za alkohol sam, da je stvar dosti globlja, kot se zdi na prvi pogled. Kaj pa, če mi hoče ta želja sporočiti kaj drugega – ker dejstvo je, da brez alkohola lahko živim. Pravzaprav ga v prejšnjih letih sploh nisem pogrešala. Morda pa

moram postaviti meje. Ali pa potrebujem dovoljenje za odklop, užitek? Kaj pa, če ima ta potreba po alkoholu v resnici zame koristne informacije? Ko rečeš ne, s tem nisi odpravil potrebe. In boj v glavi še vedno traja. Če pa si rečem, da imam potrebo, željo, takrat se tega zavem, ozavestim, kaj je dejansko v ozadju. Seveda se želja lahko pojavi med praznovanjem očetovega rojstnega dne ali pa ko si neke na pikniku. In vsi imamo nasprotujoče si potrebe in želje, mar ne? Ko v družbi zavrneš alkohol, te vprašajo, če si dobro, če ga spišeš, pa okrog govorijo, da rad piješ. Ampak to me ne moti, saj ne dam dosti na govorice in tuja mnenja. Bolj me moti to, da mi je vseč sprememba osebnosti; da po dveh, treh kozarčkih postanem bolj družabna, zgovorna, misli se mi upočasnijo in zjasnijo, imam več energije, bolje spim. In takrat si zaželim, da bi bila taka že po naravi. In tu se skriva moja nevarna zanka. Kako izboljšati svojo komunikacijo, se umiriti brez alkohola? Zato zadnja dva tedna veliko hodim v naravo, kjer združujem tek in hojo, dvakrat dnevno se umirim

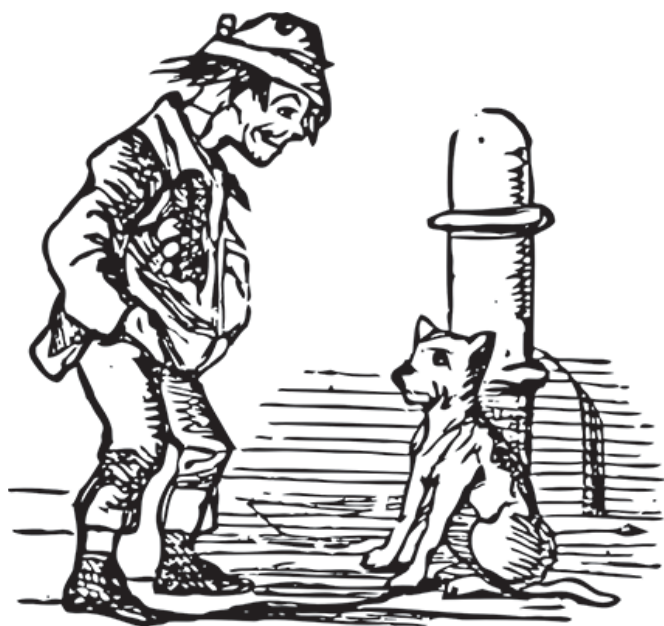
Rade Nikolić

z meditacijami, zvečer pa mi pomagata sprehod in dobra knjiga. Mislila sem, da me alkohol izboljšuje, v resnici pa se lahko izboljšam samo jaz sama. Alkohol ni ne slab ne dober. Mislimo, da je dober, ker nam omogoča pobeg od nas samih, svojih možganov. Želim si, da ne bi potrebovala gumba za pobeg. Ne bi bilo to super?

Klaudia

DVANAJSTLETNA LIA IN BREZDOMSTVO

»Pozdravljeni! Moje ime je Lia in stara sem 12 let. Vse večkrat na ljubljanskih ulicah srečujem brezdomce, za katere mi ni vseeno, zato sem se odločila, da jim vsak božič polepšam s toplim obrokom (burekom ali pico), in sicer na določenem mestu. Predlagam kar prostor pred vašim dnevnim centrom ob določenem času, ki bi ga dorekli skupaj.«

Clker-Free-Vector-Images

Po prejemu sporočila smo se z Lio dogovorili, da brezdomne pogosti ob svetovnem dnevu brezdomstva, saj je v času božiča na mizi več dobrot, kot je to v navadi celo leto, kar je tudi storila. Za svoj trud in vložek se ji iz srca zahvaljujemo, vam pa ponujamo v branje njeno pesem, ki jo je napisala v pesniški figuri akróstih, kar pomeni, da ima vlogo posvetila. Prve črke vsake vrstice izpišejo besedi KRALJI ULICE.

*Ko ti je hudo,
Res vedno glej naprej,
A v srcu svojem vero le imej.
Ljubezen je tista, ki premaga vse.
Jutri je nov dan, to vedi le,
In nisi sam, nasmej se.*

*Upanje ti daje luč,
Le skupaj lahko zberemo moč.
Imej se rad, imej rad ta svet,
Cesta naj vodi te po lepih poteh.
Edino skupaj bomo prebili led.*

Lia

POLJE ČASTI, 20. DEL

Moral sem iti čez: ne mrtev ne živ – nekaj vmes. (Josif Brodski: Od roba proti središču)

Luka je spet dobil službo. V veliki tovarni, kjer izdelujejo bivalne zabojnike. Pomagal bo montirati. Z veseljem se udeleži tečaja protipožarne varnosti in zdravniškega pregleda. Do konca decembra bo na uvajanju, na preizkusni dobi. Doma ga čaka uradno obvestilo s sodišča o kazni za krajo v dveh gostinskih objektih. Starši trepetajo, kakšno bo sodnikovo mnenje. Imel je pogojno kazen na prostosti, ki jo je prekršil. Kljub temu da se je v zadnjem letu trudil in ni kradel, bo kaznovan. Sam se zapora ne boji, vsaj ne kaže strahu. Pričakuje pol leta zaporne kazni.

Zaradi občutja notranje razklanosti si ves čas sprt in nezadovoljen sam s seboj in te je vsega dvakrat bolj strah: da boš ostal nepotešen, žejen in lačen; da boš negotov, nerazumljen in nemočen; da si dedič trdoživih in trhljih temeljev – da nosiš v sebi življenje in smrt. (Sergej Lebedjev: Dežela pozabe)

Luka še vedno kadi marihuano. Njegov pogled je v jutranjih urah svež in čist, čez dve uri pa že postaja moten in negotov. O jemanju drugih drog ne govori, čeprav se ve, da ni samo na travi. Ob uporabi dveh drog telo na drugo drogo reagira popolnoma drugače, kot bi sicer, saj lahko z mešanjem nastajajo nove snovi. Učinki so zato še bolj nepredvidljivi in nevarnost predoziranja se poveča.

Na primer:

- Spid/kokain + ekstazi: Te droge so poživila, zato je nevarnost vročinskega udara še večja, saj zvišajo telesno temperaturo.
- Stimulansi + alkohol: Alkohol je diuretik, zato izgubljam dodatno tekočino. Če pa zraven zaužijemo še kokain, se tvori nova spojina (kokaetilen), ki poveča tveganje za okvare srca ter je zelo toksična za možgane.
- Marihuana + alkohol: Drogi sta depresorja (zaviralca osrednjega živčevja), znižujeta krvni tlak, zato hitreje pride do omedlevanja.
- Stimulansi + heroin: Heroin umirja, zato je tveganje za predoziranje, zastoj dihanja in srca ter smrti precejšnje. Pri *speedballu* (kokain + heroin) je delovanje kokaina krajše, zato se zgodi, da uporabnik mešanici doda preveč heroina, čemur sledita *overdose* in posledična smrt. Podobno se zgodi pri mešanju plesnih drog in heroina.
- Stimulansi + DXM: Pri zaužitju ekstazija, ki vsebuje MDMA in DXM, obstaja tveganje, da pride do smrtno nevarnega vročinskega vala in serotoninškega sindroma (strah, nemir, tremor, potenje, hipertenzija, pospešen srčni utrip, rdečica). Pri drugih stimulansih, kot sta kokain in amfetamin, lahko pri mešanju z DXM-om pride do paničnih napadov ter pospešenega srčnega utripa, kar škodi srčno žilnemu sistemu.
- Uspavala, pomirjevala + alkohol upočasnjujejo dihanje, zato lahko pride do prenehanja dihanja in posledične smrti.
- Energetske pijače + alkohol: Zaradi diuretičnega učinka lahko pride do dehidracije, ki nevarnost še poveča ob uporabi stimulantnih drog. Druga nevarnost je prikrivanje pijanosti zaradi pitja energetskih pijač, zato posameznik lahko spije več alkohola, kot ga lahko prenese, s čimer se poveča nevarnost predoziranja. Tretja nevarnost je zastrupitev, saj se lahko taurin in alkohol presnavljata skozi isti jetrni encim. Podobno se zgodi ob uživanju alkohola in antibiotikov.

Naravne droge so npr. konoplja, halucinogene gobice (psilocibe, amanite), vendar hkrati vsebujejo tudi kemikalije, ki so nevarne in povzročajo neželene učinke (nekateri podatki kažejo, da dim džojnta vsebuje več kot 400 kemikalij). Če pogledamo npr. konopljo – zraven konoplje so velikokrat dodane nenaravne substance, kot so PCP, formaldehid, kodein in kokain, saj se je tako težje upreti ponovni uporabi droge. Preprodajalci niso zavezani k predložitvi seznama sestavin poleg konoplje, ni jim treba dokazovati čistosti konoplje ipd. Lahko je konoplja tudi laboratorijsko prilagojena in ponovno ne vemo sestave, učinkov, ki jih ima na telo, ipd.

Pri uživanju konoplje lahko pride do slabosti, vrtoglavice, pa vse do halucinacij, psihoz, tudi do rahle fizične zasvojenosti ter predoziranja. Pri vrsti gob psilocibe lahko pride do anksioznosti, paranoje, deluzij in psihičnih trenutkov, vrtoglavice, motenj spomina, slabosti in bruhanja. Druga vrsta (amanite) povzroča halucinacije, slabost, omotičnost, bruhanje, analgezijo, delirij in celo smrt.

Težave z drogami niso vedno povezane z družino in stabilno službo.

V družini lahko pride do velikih pritiskov, pričakanj, obveznosti partnerja/partnerice, staršev, ljudi, ki nas obkrožajo; v službi pa se lahko zgodi podobno – visoka pričakovanja, pritiski, zaradi česar nekateri posežejo po drogah. Na začetku uporabe psihoaktivnih substanc (PAS) lahko posameznik združi omamljanje, družino in službo tako, da nihče ne opazi njegovih težav z odvisnostjo. Vendar sčasoma za normalno delovanje posameznik potrebuje vedno večjo količino PAS, prav tako pa veliko časa razmišlja o drogi – kako jo bo dobil, kdaj jo bo uporabil, kar pa lahko vpliva na družinsko življenje in delo. Lepilo povzroči nepravilno bitje srca, zato je lahko smrtno nevarno.

Večina uporabnikov heroina res ponavadi začne z marihuano, vendar sta pred marihuano tudi tobak in alkohol. Prav tako niso vsi uporabniki marihuane zasvojeni s heroinom. Raziskave kažejo, da se je pri posameznikih, ki so v mladostništvu bili izpostavljeni uporabi konoplje, zmanjšala dejavnost možganskega dopaminskega centra v odraslosti. Raziskave, kjer so uporabili podgane, so pokazale, da so imele tiste podgane, ki so bile prej izpostavljene THC-ju, okrepljen vedenjski odziv na kasnejšo izpostavljenost THC-ju in tudi drugim PAS, kot so morfine – ta fenomen se imenuje navzkrižna občutljivost (angl. *cross sensitization*), ki pa ni značilen le za konopljo – značilen je tudi za alkohol in nikotin. Vendar velika večina uporabnikov konoplje kot sredstva za omamljanje ne bo uporabila »trših« substanc. Pomembno je, da pri dejavnostih ne bo uporabljala zgolj bioloških mehanizmov, ampak tudi posameznikovo socialno okolje, ki je prav tako kritično pri posameznikovem tveganju za omamljanje.

Življenje nikomur ne prizanaša, ker deluje po samovoljnih mehaničnih zakonitostih, ki jim ne moreš ubežati in jih po mili volji spreminjati. To so pretrgane vezi skaljene enotnosti in izgubljene skupnosti, prekinjeni in tako epizodni dogodki, da so največkrat – kot drobci v luknji razparanega plašča – za vselej pozabljeni. (Sergej Lebedjev: Dežela pozabe)

Erazem

BIL SEM DRUGAČEN

Moja zgodba se mogoče razlikuje od drugih, ki ste jih slišali, saj nisem bil nikoli aretiran ali hospitaliziran. Vseeno pa sem dosegel točko popolnega obupa, ki smo jo mnogi od nas izkusili. Ni moja zgodovina tista, ki kaže na mojo odvisnost, temveč moji občutki in moje življenje.

Odvisnost je bila moj način življenja – edini način življenja, ki sem ga poznal vrsto let. Prihajam iz »dobrega staromodnega« razbitega doma višjega srednjega razreda. Ne pomnim trenutka, ko nisem bil napet. Kot majhen otrok sem ugotovil, da lahko ublažim bolečino s hrano, in tu se je začela moja odvisnost. Kmalu sem postal del tabletomanske manije. Že takrat sem ugotovil, da je zdravila težko jemati na način, kot so predpisana. Ugotovil sem, da imata dve tableti dvakrat boljši učinek kot ena sama. Spomnim se, da sem kopljal tablete, kradel babičine recepte in le s težavo raztegnil zalogo tablet do naslednje nabave. Na ta način sem nadaljeval jemanje moja zgodnja leta. Ko sem bil v srednji šoli in je pritisnila drogeraška vročica, se je prehod med lekarniško in ulično drogo odvil sam od sebe. Takrat sem že vsakodnevno užival droge skoraj deset let, zato so te praktično prenehale delovati. Prevzemala so me čustva nesposobnosti in manjvrednosti. Edini odgovor, ki sem ga imel na to, je bil, da sem se počutil bolje, če sem nekaj vzel.

Zgodba mojega uličnega jemanja je precej normalna. Vsak dan sem jemal kar koli in vse, kar je bilo dostopno. Ni bilo pomembno, kaj sem vzel, samo da sem bil zadet. V teh letih so se mi droge zdele dobre. Včasih sem se počutil vsemogočnega in včasih sem molil za udobje bejavosti – če mi le ne bi bilo treba misliti. Spomnim se, da sem se počutil drugačnega – ne povsem človeškega –, in tega nisem mogel prenesti. Ostal sem v svojem naravnem stanju: zadet. In kar hitro sem se zatekel k heroinu. Po tem, podobno kot za mnoge od nas, me nič drugega ni več zadovoljilo. Najprej sem se občasno pozabaval, potem sem se zadeval samo ob vikendih in že leto kasneje sem bil zasvojen. Tako se je nadaljevalo še nekaj let, preden sem se naveličal biti naveličan. Počutil sem se zdelanega in nisem bil več sposoben delovati kot človeško bitje. V zadnjem letu svojega zadevanja sem začel iskati pomoč. Nič ni delovalo! Nič ni pomagalo! Nekje v tem času sem dobil telefonsko številko osebe iz Narcotics Anonymous. Negotov in brez upanja sem opravil verjetno najpomembnejši telefonski klic svojega življenja. Nihče me ni prišel rešiti, nisem bil takoj ozdravljen. Človek je samo rekel, da če imam težave z drogo, mi bodo srečanja morda koristila. Dal mi je naslov srečanja, ki je bilo tisti večer, a je bilo predalet, da bi se vozil. Prav tako mi je dal naslov drugega srečanja, ki je bilo čez nekaj dni in bližje mojemu domu. Obljubil sem mu, da pridem

Imaš težave z drogo? Morda ti mi lahko pomagamo ...

041 861 776

Narcotics Anonymous

www.na-slovenija.org

pogledat. Ko je prišel ta dan, sem se na smrt bal družbe, ki bi jo našel tam. Vedel sem, da nisem tiste vrste odvisnik, o katerem bereš v knjigah ali časopisih. Kljub vsem strahovom sem odšel na svoje prvo srečanje. Oblečen sem bil v elegantno črno obleko in črno kravato, nisem želel, da bi vedeli, kaj in kdo sem bil. Po moje nisem nikogar preslepil. Kar kričal sem na pomoč in vsi so to vedeli. Resnično se ne spomnim veliko s tega prvega srečanja, ampak zagotovo sem slišal nekaj, kar me je pripeljalo nazaj. Prvi občutek, ki se ga spomnim v tem programu, je bil razjedajoč strah, da zaradi tega, ker nisem bil aretiran ali hospitaliziran zaradi drog, mogoče ne bom primeren in me ne bodo sprejeli. Drogo sem vzel še nekajkrat v prvih dveh tednih sodelovanja v programu in se nato končno predal. Nič več me ni skrbelo, ali sem primeren ali ne. Ni mi bilo mar, če sem bil sprejet. Vseeno mi je bilo tudi, kaj si ljudje mislijo o meni. Bil sem preveč utrujen, da bi me skrbelo. Ne spomnim se točno, kdaj, ampak kmalu za tem, ko sem se predal, sem začel dobivati nekaj upanja, da bo program mogoče deloval tudi zame. In uspelo se mi je očistiti. Začel sem oponašati nekatere stvari, ki so jih počeli zmagovalci. Ujel sem se v NA. Počutil sem se dobro, biti čist prvič po mnogih letih je bilo čudovito. Po tem, ko sem prihajal na srečanja že okoli šest mesecev, je ta novi občutek popustil in padel sem z rožnatega oblaka. Postalo je težko. A nekako sem preživel to prvo dozo resničnosti. Mislim, da so edine stvari, ki so v tistem času zame delovale, bile: želja, da ostanem čist, ne glede na vse; vera, da se bo vse uredilo in bo vse v redu, če se le ne bom zadel; in ljudje, ki so mi bili pripravljeni pomagati, kadar sem jih zaprosil. Od takrat dalje sem bil trd boj. Moral sem garati, da sem ostal čist. Ugotovil sem, da je nujno, da grem na čim več srečanj, da delam z novinci, da sodelujem v NA, da sem vključen. Moral sem izvajati *dvanajst korakov*, kakor dobro sem le mogel. Moral sem se naučiti živeti.

Danes je moje življenje veliko preprostejše. Imam službo, ki mi je všeč, dobro se počutim v svoji vezi, imam prave prijatelje in sem aktiven v NA. Ta način življenja mi očitno odgovarja. Včasih sem zgubljal čas, iščoč čarovnijo – tiste ljudi, kraje in stvari, ki bi moje življenje naredile idealne. Sedaj nimam več časa za čarovnije. Preveč sem zaseden z učenjem, kako živeti. To je dolg, počasen proces. Včasih se mi zdi, da se mi bo zmešalo. Včasih se sprašujem, čemu. Včasih potisnem sam sebe v kot samoobsedenosti in se mi zdi, da ni več izhoda. Včasih se mi zazdi, da ne morem več prenašati življenjskih tegob. Takrat mi program ponudi odgovor in težki časi minejo. Večino časa je moje življenje dobro. Včasih je življenje čudovito, veliko boljše, kot se ga kdaj koli spomnim. Naučil sem se imeti rad in našel sem prijateljstvo. Spoznal sem se malo bolje in našel razumevanje. Našel sem malo upanja in iz tega svobodo. In našel sem služenje in se naučil, da mi to daje izpolnjenost, ki jo potrebujem za srečo.

NA-jevc

CDD20

BOŽJA PRISOTNOST

Svoje pričevanje začnem z večernim sprehodom, ki ga rad opravi v poznih urah. Te sprehode imam zelo rad, ker med hojo poslušam zanimive oddaje filozofskih, v zadnjem času pa tudi religioznih tem. Ta večer sem poslušal novo oddajo na YouTube kanalu, ki je mojo pozornost vzbudila že pred meseci, in to z oddajo o Božji milosti. Tokrat pa sta sodelujoča strokovnjaka razpravljala o sedmih pečatih iz knjige Razodetje. Menita, da bi se ti dogodki utegnili zgoditi prav kmalu. Fascinantno!

Seveda pa se zgodba o najbolj neverjetni noči v mojem življenju ni začela s tem sprehodom. V resnici se je začela že prej, na začetku mojih svobodnih dni, ko sem od Boga prejel veliko darilo – dar kesanja in zmožnost uvida ali vsaj slutnje o svojem dejanskem duševnem stanju. Videl sem, da je stanje kritično. Takrat sem se mu zahvalil iz srca in za mesec in pol resnično spremenil svoje življenje, misleč, da ne grem nikoli več nazaj na stara pota. A konec junija so se zaradi svobode moje rutine spremenile in razpadel sem kot hiša iz kart: nič več molitev, nič več posta in nič več Boga.

Nazaj k včerajšnjemu sprehodu: Moj popolni polom me duši že cel mesec, sploh v zadnjem tednu razmišljam, ali bi se Jezusu sploh javil. Sploh sem zagrenjen, ker enostavno vem, da mora biti moje življenje z njim več ali manj dolina solz – kot posledica lastnih grehov seveda. Da bi ga kdaj osebno srečal, je gotovo izključeno, to ne uspe niti vsem svetnikom. Psihično se pripravljam na to, da bom moral dati vse, pravice kar koli pričakovati pa nimam. Vseeno sem med sprehodom sklenil, da Jezusu napišem molitev, in to prvič v slovenščini. Dejal sem si, da še nikoli nisem religiozno razmišljal, zato morebitni odgovor, ki sem ga pričakoval kvečjemu v glavi, ne bo le refleksija lastnih misli. Sicer pa odgovora ne bo, saj še nikoli nisem nič slišal od njega!

Takoj po prihodu domov sem začel pisati molitev. Takole se je glasila:

*Mojemu Gospodu Jezusu Kristusu! Hvala, ker še diham, mislim, govorim in pišem – z vso pravico bi me že zdavnaj lahko pogubil! Vedel in bal sem se, da se ti bom izneveril, a sesul sem se kot hiša iz kart in s tem presenetil še samega sebe, saj sem se pred tem iskreno zaničeval! Spodletelo mi je tam – pri Tebi –, kjer bi mi najmanj smelo, saj si zaslužiš vse najboljše, ker to si, od mene pa si dobil vse najslabše. Sedaj vem le to, da si moje edino upanje, saj me lahko rešijo le neskončna ljubezen, moč, resnica in lepota, * ki so vse Ti, le to je lahko močnejše kot rane, ki sem ti jih prizadel s svojimi preštevlnimi, težkimi grehi in izdajo! Prosim te, kupi me, stori z mano, kar hočeš, da le ne bi zašel s hoje za Teboj. To te prosim zato, da bi se lahko pokazala Tvoja slava!*

Tako napisano sem tudi naglas prebral in odložil na nočno omarico. A me molitev še ni hotela pustiti pri miru, imel sem občutek, da nekaj še manjka, in okoli polnoči mi vžge: na mestu zvezdice manjka ena beseda: milost. Stopim do papirja in na tem mestu dopišem: milost! Takoj ko sem odložil svinčnik, sta me spreletela srh in misel, da je tole nekdo pravkar slišal. Ozračje se je spremenilo in začutila se je neka Prisotnost. Začel sem se tresti in misleč, da si to morda le domišljam, poskušal obesiti ravno oprano perilo na do pasu visoko obešalo, a mi je kmalu postalo jasno, da ne bom zmozel obesiti niti pol žehte. Nad mano je bila neka prisotnost, ki sem jo začutil kot silo, ki

OpenClipart-Vectors

me usmerja k tlom. Hitro sem stopil v spalnico in pokleknil, glavo pa sem prislonil na rob postelje. Zdelo se mi je, da nisem mogel storiti ničesar drugega, oblast Prisotnosti nad mano je bila popolna: komaj sem dihal in videl, niti misliti nisem mogel. Ne vem, kako točno sem se osvobodil, mislim, da sem najprej momljal le delčke besed, a pri roki sem imel tudi liste z napisanimi molitvami, zato sem jih od čisto blizu začel brati, takoj ko je Prisotnost nekoliko popustila. To ni trajalo dolgo, morda minuto ali dve, tudi ni bilo občutka ogroženosti, zgolj popolne nemoči. Kar nekaj molitev sem prebral kleče in počasi sem se začel spet počutiti normalno. Izmučen sem odšel pod tuš, prebral molitev pred spanjem in se ulegel z novim, nepoznanim občutkom lahкости.

Ležal sem na trebuhu, a spanca nikakor ni hotelo biti. Kar naenkrat sem nad sabo spet začutil Prisotnost, ki je prevzela moje dihanje in bitje srca. Dihal sem skozi nos, z vsakim dihom sem zajel več zraka. Občutek sem imel, kot bi mi nekdo popravljaval pljuča. Med opazovanjem lastnega dihanja mi je uspelo umiriti tudi svoje misli in se enostavno prepustiti. Kmalu za tem sem v sebi zaslišal besede: Jezus, tebi zaupam! Besede pa niso prihajale iz glave, temveč sem jasno začutil, da glas prihaja iz srca. Še v istem hipu sem nad seboj začutil toplo energijo, kot bi me nekdo pokril z mehko in toplo odejo. Začelo se je nekaj, kar bi najbolje opisal kot dvorjenje. Ljubeznivo sem bil vprašan, ali mu dam svoje srce. Kot nevesta, ki dolgo in težko čaka na zaroko, sem z največjim veseljem odvrnil, naj ga le vzame, celega! Dodal sem, naj si me kar vsega vzame, in bil ob tem srečen in nasmejan. Potem se je začelo nekaj, kar bi najbolje opisal kot operacijo srca, a nebolečo in brez skalpela. Dihanje in utrip sta se začela postopno ustavljati, pri čemer sem slišal stavek: *Kaj je lepšega kot dati življenje za prijatelja?* Težko je najti besede, ki bi opisale, kako lepo me je Bog s tem pobožal in ganil. Srce in dihanje sta se povsem ustavila, a se nisem bal. V tem trenutku sem si rekel, da je srce zdaj njegovo

in naj z njim počne, kar hoče. Pripravljen sem bil sprejeti prav vsak izid, tudi če bi me vzel k sebi in bi moje srce nikoli ne utripalo več.

Ustavljeno srce je začelo ponovno biti, a je zdaj zvenelo drugače, kot da bi kri v njem žuborela z novo pesmijo. Utrip in dihanje sta se postopno ustalila in videl sem, da se je postopek zaključil. Zato sem vstal iz postelje, se usedel v dnevno sobo in vprašal: Kaj pa zdaj? Kmalu je neka sila začela mojo glavo vrteti v desno. Najprej sem pomislil, da moram videti nekaj za sabo, a ko sem vstal, mi je bilo v hipu jasno, da gre za zelo eksotične telovadne vaje. Lahko bi rekel, da je na meni Nekdo izvajal prav zame prilagojeno kiropraktiko. Sili sem prepustil nadzor nad svojim telesom in dihanjem in začele so se vaje, ki so bile sestavljene tako, da so šle postopno do skrajnih zmožnosti mojega telesa in jih ob tem dvignile. Zdelo se je, da Sila, ki je z menoj upravljala, moje telo pozna do zadnje potankosti. Kljub pogosto vratolomnim manevrom ni šla nikoli čez rob, tudi me ni nikoli zbolelo. So bile pa tako intenzivne, da sem bil po približno 45 minutah popolnoma prepoten, čeprav nisem sam nič počel. Vmes je prišlo do naravnost komičnega vložka. Kljub temu da je z menoj upravljala do takrat še nikoli zaznana sila, se mi je porodila ideja, da bi te fantastične vaje posnel na telefon, zato sem v sobo na glas bleknil: Ali lahko kaj od tega posnamem? Odgovor je prišel še isti hip. V odsevu balkonskih vrat sem videl svojo glavo navdušeno prikimati, le da je nisem

upravljaj jaz! Zato sem z blamažo suvereno nadaljeval in porabil več minut za pritrjevanje telefona na stojalo. Pri tem se je Sila pokazala za zelo vljudno in olikano, saj me je počakala, da sem prišel nazaj na mesto vaj, in nato nadaljevala z njimi do konca. Ko razmišljam o dogodku, se ne morem izogniti občutku, da ima ta Sila tudi prefinjen smisel za humor! Rezultat vaj je bil, da sem se lahko s prsti ponovno dotaknil tal, v vratu imam sedaj popolno gibljivost in ni več zategnjen. V bistvu sem bil popolnoma na novo postavljen in zdaj stojim drugače kot prej – bolj pokončno. In ko sem se ulegel v posteljo, sem imel občutek, da se je ulegel nekdo z drugačnimi kostmi. Prijetno izmučen sem obsedel na kavču in se začel spraševati, kaj sem pravkar doživel.

Spomnil sem se lastnih misli, ko sem verjel, da bo moje življenje dolina solz, kako bom jaz dal vse, prejel pa malo ali nič, a mi je v nekaj nepozabnih urah Jezus pokazal resnico, ki je ravno obratna! Jaz sem tisti, ki nič ne daje, on pa je zakladnica vsega dobrega, ki me zasipa z darili! Ko se obnašam kot nevzgojen otrok, me potrpežljivo čaka in se mi celo nasmehe. Pozna vsak kotiček mojega telesa, ga popravlja in obnavlja. Ko ga užalim, mi odpusti in me objame. In ko ga s praznimi rokami vprašam, ali me kupi, z veseljem plača in mi v žuborenju srca prišepne: Ni lepšega kot dati življenje za prijatelja!

Nesmrtni

011
KRALJI
ULICE

Cestna filozofija:

ZVEZA KLOŠARJEV SLOVENIJE

AMORFNEŽI

Potrebujete stanovanje, ker nimate kje živeti, pa ne morete nikakor do njega? Prav vam je, kaj pa ste amorfni. To je nova zvezdniška beseda v Sloveniji. Ste pač neizoblikovani, brezoblični. Skratka, niste vredni življenja, in zato je prav, da ne morete do stanovanja. Oziroma še bolj prav je, da debele denarje od svojega ubogega zaslužka dajete neamorfnim lastnikom stanovanj, ki jih oddajajo. Lepa matematika, mar ne? Tako čista in preprosta. Denar pa je ja sveta vladar. Tega se zavedamo vsi, še posebno pa se tega zavedajo neamorfní ljudje.

Vi, ki nimate nič, ste torej preprosto zamudili zadnji vlak, ko se je še dalo žonglirati z lastnino. Nekaterim je padlo v mošnjček, drugi gredo na kant. Tudi to je vrtiljak življenja. Toda zdaj se bliža trenutek, ko bo zmanjkalo časa, da bi se uprli neamorfnim ljudem, ki vas imajo v oblasti kot lastne sužnje. Aja, stanovanjski sklad je imel spet razpis za neprofitna stanovanja. Toda klinc, ko je teh le en odstotek od resničnih potreb in prošenj.

Vam še ni jasno, zakaj že toliko let nimamo prave stanovanjske politike? Zato ker neamorfní ljudje postavljajo pogoje, raja pa trpi v dolgovih.

ZKS

P. S. Vila Schellenburg je bila zgrajena na temelju stoterih življenj brezdomnih, alkoholikov, narkomanov in klošarjev.

foto: osebni arhiv

Imam svoje mnenje,
pa se z njim ne strinjam:

FUK JE KRANJCEM V VESELJE

Polbratje, polsestre se žgejo drug čez drugega, nezakonski otroci. Pa še geji in lezbe. Enkrat je neka tajnica v 80. klicala v UPK Polje, da je treba poštimit njen zakon, ker je našla moža v postelji s svojim očetom. Kaj pa ta zanimivost ... Miličniki so lovili »homiče« po železniški postaji, tam je bil tudi miličnik v roza hlačah, in preden mu je uspelo pokazati službeno izkaznico, so ga kadeti pomotoma že naluftali.

PA NE OKOL GOVORT!

Črtomir Clonsky

NEK CESTNIH AJ

V prejšnji izdaji KU se je v podpis zapisa Končal na začetku prikradel tiskarski škrat. Avtor zapisa je Čuri. Za nevšečnosti se mu/vam opravičujemo. Uredništvo

BOŽIČNI ČAS

Bliža se čas obdarovanja. Na to nas opominja vsak korak med sprehodom po mestnih ulicah. Vsak ima svoje želje, nekaterim se ne izpolnijo prav vse, veliko je odvisno tudi od denarja. Nekateri so skromni, drugi si želijo čedalje več. Pač tako po človeško, materialni časi, živi se samo enkrat.

Sonata

STISKA

Ne morem niti pisati. Moj mož je v bolnici. Nikoli si ne misliš, da se bo to ravno tebi zgodilo. Najprej žolč, zdaj srce. Srce umira.

Krivda. Kako sem spregledala, da ljubljeni, najdražji osebi ni dobro? Da se trudi biti okej, da me ne bi skrbelo, a zdaj jo želijo ugrabiti nebo in zemlja in večnost. Za vedno. In ne spregledaš, ko se to zgodi drugim, ki so ob tebi. Nočeš in morda nisi sposoben drugega kot vljudne besede. Najlažje se je umakniti, izreči sožalje. Ne dojemaš, kako to prenaša druga oseba. Nikoli več ne želim ne sebi ne nikomur, da bi šel čez občutke izgube. Upanje umre zadnje in vdati se ne smeš. Če pa se ...

Nekdo bo morda opazil. In potem, ko so razkrita človeška čustva, je že vseeno. Zjoči se. Nasmej se. Kajti tvoja ljubljena oseba bi želela najboljše zate. Prisotna v mislih in v srcu. Prvi november – za naše, ki žive, žive v srcu.

Psiha

DEMOKRACIJA

Če pomislim, kako je ljudem, ki so na ulici, v azilu, v zaporu, v ustanovi za duševno zdravje, v komuni, se mi kar malo smilijo. Je pa res ena stvar. Lahko si deležen ogromno pomoči, ampak če si sam ne boš pomagal, ti ne more nihče. Med nami klošarji je tako, pa govorim o tistih poštenih, če ima eden, imamo vsi ... E, vidite, to je prava demokracija. Vsi za enega, eden za vse.

Jani Zakrajšek

P. S. Vedno se spoštujte!

MOJ DAN

Vstanem ob pol devetih, se oblečem in odkorakam na avtobus. Ko pridem v center, grem najprej na kavo, potem pa ponujat časopise na Miklošičevo, kjer sem na svoji lokaciji že 11 let. Tam sem od približno 9.30 do 14.55. Ko končam, grem v trgovino pa na pijačo (ponavadi ob tej uri spijem Uni), potem pa na avtobus in domov. Doma me čakajo trije majhni mucki. Ko oni pojejo, dam hrano še drugim muckom, sosedovim. Potem grem gledat televizijo. Rada gledam Dnevnik, da vem, kaj se dogaja pri nas in po svetu. Ko pogledam zadnji Dnevnik, pa grem spat.

Milena

OČETOVO ZDRAVJE

Moj oče, dobričina, je imel lani kar precej težav z zdravjem. Ima srčni spodbujevalnik, aritmijo in blago popuščanje srčne mišice. Zato lani vse leto nisem nič pisal za Kralje. Nisem imel navdiha, bil sem potrtn in žalosten. Vse leto nisem bil na dopustu ali izletu z društvom invalidov. Poleg vsega je v mesecu maju lani preživel zastoj in pljučno embolijo. Tri tedne je bil v jeseniški bolnišnici. Dobil je tudi koncentrator kisika in cel kup zdravil. Zdaj sam skrbim zanj. Želim mu čimprejšnje, boljše zdravje.

Robert Žerjav, Lesce

ZAHVALA

Sprejmite jo vsi, ki ste kadar koli darovali Poslovalnici rabljenih predmetov. Vsi, ki ste se odločili za nakup. Vsi, ki ste darovali dnevnemu centru KU, in vsi, ki prodajalcem časopisa omogočate preživetje. Želim vam lep božič in srečno novo leto.

Xena

MOJEMU BRATU V SLOVO

Postal si najsvetlejša zvezda na nebu. A tako prekmalu. Prej si me od majhnega čuval na Zemlji, zdaj me čuvaš od vsepovsod. Najdražji moj brat, pogrešam te neizmerno, solze se še niso posušile. Vsak dan ti prižgem luč, poslušam tvoje pesmi in se spominjam najinega otroštva, odraščanja, vsega, kar sva počela skupaj, kot tedaj, ko si me z dirkalcem na balanci ponosno vozil po naselju. Oh, kje so ta leta in kje si ti, najdražji moj Bert. Žalujem in trpim. Upam, da si našel svoj mir.

Tvoja tamala Nina

2023

To leto je minilo s svetlobno hitrostjo in za seboj pustilo jezni pridihi nemoči, nezaupanja, žalosti, predvsem pa veliko izgube. Pri nas so zagotovo na prvem mestu poplave, ki so zaznamovale res veliko življenj. Koliko časa bodo ljudje še čakali na obnovitve svojih domov, bojim se, da še dolgo, dolgo. Na drugi strani sveta, ki pa ni tako daleč, nas vsakodnevno opominjajo grozote, ki se dogajajo v Palestini. Pa bo marsikdo rekel, saj je v Ukrajini enako, pa na srečo ni. Sem proti vsem vojnjam, ampak tam se ne ubijajo namerno civilisti, medtem ko so tarče namernih napadov v Palestini prav civilisti, skratka nemočni, nič krivi otroci, ženske, stari ljudje. Če se bo tako nadaljevalo, bomo v 21. stoletju priča genocidu in eden najstarejših narodov bo enostavno izbrisan z obličja našega planeta. Ko postaneš nekdo, ki si ga najbolj sovražil, vam je znano?

Da o podražitvah, ki se kar vrstijo, ne izgubljam besed. Pa da so ljudje, ki delajo celo življenje, lačni, da imamo porast brezdomnih, veliko samomorov, tonemo tako hitro, da nam noben zaščitni jopič ne pomaga. Vseeno pa se je, tako kot vsako leto, zgodilo tudi kaj lepega, posebnega. Kralji smo ponosno zapolnili okroglo 200. številko, na katero smo zelo ponosni, in temu primerno smo imeli v Kinu Šiška predstavo *200 korakov do oblakov*, kjer smo zablesteli pod režisersko taktirko Maje Weiss, ki se ji ob tej priložnosti še enkrat zahvaljujem za čudovito sodelovanje in ji tako kot vam vsem v letu 2024 želim polno sreče in zdravja. Pa ne pozabimo na lepe besede: *make peace not war!*

Nina Stepanovič

UL'CA

Delam na bagru, ponujam Kralje ulice, imam snemanje v hotelu, datuma še ne vem. Premiera filma bo v Kinu Šiška. Tudi bager bo tam, jaz ga bom vozil. Ženo imam, samo mi je pobegnila. Sam si kuham kavo in jem v Hotelu Bellevue. Sobo sem končno dobil, Kralji so mi pri tem pomagali. Tudi Meta mi pomaga. Ko nimam, mi da dva evra. Pa Sašo mi da dve cigareti in za pivo. Pa na Matjaža ni smem pozabiti. In tudi doktorica Noemi mi pomaga. V kliničnem centru so jo pohvalili. Gospod, ki ima kiosk, mi zaupa in mi da cigarete na puf, pa mu kasneje plačam.

Adis Hero

ANEKDOTE IZ PRODAJE

PLASTIKA

Med ponujanjem časopisa Kralji ulice se vedno bolj sprašujem, kako dolgo bo še šlo. Vedno več ljudi namreč plačuje s plačilnimi karticami, kar pomeni, da za nas prodajalce prihajajo težki časi.

TG

PRODAJALEC #348

Jaz, prodajalec uličnega časopisa bi se rad zahvalil vodji poslovalnice Mercator, Obala 142, Lucija, gospe Mirjani in celotnemu kolektivu za pohvalo, češ da sem spoštljiv, da sem priden in da rade volje pomagam. Prav tako za pohvalo našim Kraljem ulice in vsem, ki sodelujejo pri nastajanju našega in vašega časopisa. Hvala vam od srca.

LP, Adi

PRISRČNICA

Še en skrajno nadležen dogodek se mi je primeril na delovnem mestu. Do mene se je primajal gospod ter se postavil poleg mene. In ker sem ravno ponujala izvode cestnega časopisa, sem enega ponudila tudi njemu. Gospod je smehljavoče z roko odrinil izvod ter se mi povsem približal. Iz žepa je potegnil pristrčnico, naredil požirek in pijačo ponudil tudi meni.

Prav nič mi ni bilo všeč, da je bil povsem ob meni, a sem vseeno vljudno odklonila, rekoč »hvala, ne pijem alkohola«. Kljub temu mi je svojo omiljeno pijačo še večkrat ponudil ter mi opotekajoč se razlagal, kako sem mu všeč. Nato je kar naenkrat stegnil tace proti meni, našobil ustnice in rekel: »Te lahko poljubim?« Kar odneslo me je nazaj in sem ga ogorčena odrinila od sebe. Povedala sem mu, da me njegovo početje spravlja v nelagodje in je tudi skrajno neprimerno. A je še kar stal tam in buljil vame. Nato se je vmešala ena od strank trgovine ter ga prosila, naj se umakne. Pa kar ni hotel razumeti, celo prepirati se je želel z njo. Nato je pristopil gospod in objel gospo, ki mi je priskočila na pomoč, ter jezno vprašal pijanega gospoda, v čem je težava. Vinjeni nadobudnež se je nato končno začel oddaljevati, a mi med odhodom ni pozabil očitati: »Vidiš, v kakšne težave si me spravila!«

Rada bi se zahvalila pogumni dami in njenemu partnerju, ker sta mi nesebično priskočila na pomoč.

Špela

Foto: Nada Zgank

Mariborska scena:

Goran Šrok – Gogi, Maribor, 58 let

ŽIVLJENJE NA ULICI

014
KRALJI
ULICE

V 40 letih mi je uspelo v vseh panogah samouničevanja. Iz dneva v dan pijan ali pa zadrogiran do amena samega. Zakaj sem tako živel? Odgovora na to vprašanje ne bom izvedel nikoli. Poraja pa se tudi vprašanje, ali sem bil srečen tak, pijan in zadrogiran. Tudi odgovora na to vprašanje ne bom izvedel nikoli, vem le, da smo klošarji najvzdržljivejši ljudje na celi zemeljski obli. Obstajamo že od pamtiveka. Biti klošar pomeni predvsem svobodno uničevanje samega sebe. Škoda, da to ni zakonsko prepovedano. Bilo bi občutno manj postopačev, ki cele dneve ne počnejo nič drugega, kot beračijo. Zaslužen seveda kuj hitro spremenijo v vino in tobak. Hrana postane luksuz. Svoj čas sem jedel tak vsake tri dni, pa še to samo kakšen sendvič. Tak sem se nekega dne odločil, da se presenetim s toplim obrokom. Odšibal sem do Bolariča in pojedel vroč pasulj s kranjsko klobaso. Ko sem po obroku zapuščal lokal, sem skoraj stekel na ulico, saj sem vsebino iztresel takoj v prvem hodniku na tlakovana tla. Imelo me je, da bi se razjokal. V kratkem času sem bil ob ves denar, ki sem ga imel, pa še sit nisem bil. Bil sem pa seveda zelo žalosten, kajti ugotovil sem, da bom moral pod nujno nehat pit. In sem res. Isti dan sem se spravil v naš veliki park ter v njem ostal tri dni. Nič alkohola, pa še pikavcev za pljučnega raka je primanjkovalo.

S takimi treznitveni kurami nisem v bistvu dosegel nič. Dragi moji, da vam povem, da se ga je lažje napiti kot pa se strezniti. Prvi dan si ves omočen. Ne diši ti prav nič. Drugi dan te napade pajtlavica. Piješ samo vodo in vsake kvatre kozlaš. Tretji dan se stanje počasi umirja, četrti dan popoldne pa sem bil pripravljen, da se vrnem v Magdalenski park. Moja domača in najdražja klopca v celem Mariboru. Govorim vam iz osebnih izkušenj, saj v celem Mariboru ni klopi, na kateri ne bi presedel po več ur, dni, mesecev, let. Noči sem preživel na stotih krajih, eno zimo sem kampiral v Ljudskem vrtu. Spal sem na stojšču med klopki na betonskih tleh, pokrit s kartonom. Zobje so mi trepetali od mraza kuj v eno in tresel sem se kot šiba na vodi. Vendar sem preživel in kljub svoji bedi sem bil vesel, da sem živ. Ironično, kajneda!? Živel sem iz dneva v popolni bedi, a kljub temu nisem izgubil volje do življenja. Nič ni tak temno, da ne bi moglo bit še bolj. Dragi moji, živel sem samo zato, da bi se trpinčil. Danes vem, da sem se večji del zapijal ravno zaradi tega, kako sem živel. Nič nisem imel. Živel sem na klopki, poslušal sem ptičke in šelestenje listja. Ko pa mi je vsake toliko cajta tako življenje dopizdlo, sem se spravil sezonsko delat. Poiskal sem si že bogve katero podnajemniško sobico in skušal kolko tolko normalno živeti. Veliko sem barval napušče in fasade in veliko sem tudi pil. Moral sem pit, saj je dokazano, da organizem v hudi vročini potrebuje veliko tekočine. Voda ni dobra niti za čevlje. Lahko sem pil zato, ker ni trpelo delo, in zato, ker mi je bil šef mlajši bratec. Pa je spet prišla obvezna zima. Dela ni bilo. Denarja mi je začelo primanjkovati po vsakem novem letu. Januarja sem po navadi zopet pristal na cesti.

Veste, ko takole padaš, pa se ponovno za nekaj časa dvigneš, boli! Vsakokrat si bolj obupan in psihično bolj na dnu, na koncu se začneš sovražiti in dobesedno se ti jebe za vse. V takih trenutkih sem bil rad sam. Sam z obvezno flašo vina. V

enem izmed takšnih samevanj sem si spesnil pesmico, ki sem jo okajen velikokrat tiho prepeval. Pesmica, ki me je spravljala v jok, pa gre takole: *Jaz sem Gogi Baron, celi svet je moj dom, mene je mati rodila in v parku me pustila. Ko zgodaj zjutraj vstanem, si flašo v roke vzamem in si pojem pesmico, srce je žalostno.*

Malo je blesava, a daleč od resnice glih ni bila. Moja pot je bila vse prej kot lahka, ampak zavedam se, da sem se na tej trnovi poti marsikaj naučil. Ako ne drugega, sem se naučil preživeti tam, kjer si vi, moji dragi bralci in bralke, ne bi želeli živeti nikoli. A kar te ne uniči, te ojača. Dolgo sem živel brez vsega. Najhujše je pa seveda to, da sem si bil za to kriv popolnoma sam. Nihče me ni silil v pijačo in nihče me ni silil v prav nič. Svojo usodo sem si izbral popolnoma sam.

Danes, ko takole gledam iz svojega stanovanja ven v mrzlo noč, sem srečen in ponosen na to, kar sem dosegel. Vem, da sem zagrešil veliko napak, zaradi katerih sem bil upravičeno tudi kaznovan. Bil sem pretepač, vejica kurbir in kockar, a bil sem tudi zelo priden delavec, ko sem delal. Delam, kot mnogi veste, tudi dandanes in delal bom, dokler bom živ. Delo in druženje z navadnimi ljudmi me neizmerno veselita. Pač znam uživati v čekanju. Uživajte vsak trenutek svojega življenja, in sicer tako, da ne škodite svojemu bližnjemu. Lep pozdrav življenju, pa kakršno koli da je, vredno ga je živeti. Da pa ne pozabim in se seveda poslovim v svojem unikatnem stilu: čavči, bajči in obvezni arrivederci do prihodnjič.

Foto: osebni arhiv

Renato Volker – Rene

MANIPULACIJA

Veliko nas je, ki živimo za aplavze. Zdaj, ali to izhaja iz otroštva in nekih mankov pozornosti, ljubezni ali občutka zapostavljenosti v odraslosti, je vseeno. Nekateri pač občasno potrebujemo tuje potrditve, in če se tega zavedamo, se mi ne zdi nič tragičnega, če vsake toliko usmerimo reflektor nase in se malo posončimo v soju samovšečnosti. Eno je egotrip in samopodoba, zadovoljevanje lastnih potreb po dokazovanju, in drugo je zloraba egocentrizma za manipulacijo drugih. Še posebej če je ta manipulacija načrtna, naročena in plačana. Govorim o kvaziintelektualcih, ki sicer sami po sebi niso škodljivi, vsaj dokler pišejo o nekih poljudnih in splošno sprejemljivih temah, ki niso preveč delikatne, niti sporne niti škodljive. Dokler pač varno nakladajo in se delajo, da so nekaj povedali. Žal se v zadnjem času tako berejo tudi mnogi tako imenovani novinarji in literati. Sistemski slugi, lakaji in aparatčiki spadajo v isto kategorijo. Nemci imajo zanje lep izraz: *tintnpiesser*.

Seveda ima vsak pravico izraziti svoje mnenje in ga zagovarjati, če je treba, zatakne pa se, ko se ta mnenja začnejo zlivati po nas kot nevihte HAARP, ki hkrati povzročajo ogromne količine padavin, ki posledično kot hudourniki odplaknejo zdravo kmečko logiko, pamet in tisto malega razuma, kar nam ga je ostalo iz časov, ko smo brali klasike, ki so v nas vzbujali resnična čustva in ne zgolj strahu in žalosti. Kot da bi jih kdo naročil. Kot da bi bila *nameštajka*. Včasih se mi zdi, da v vseh medijih beremo poročilo o dogodku, ki ga je spisal en sam človek, ga razposlal četici pisunov in oni so potem naredili povzetke in se trudili dodati osebno noto, da se ne bi poznalo, da imajo skupno maternico. Nekaj podobnega kot šolski spisi, ko smo vsi prepisovali od enega.

In potem se temi zapisi ostanejo jalova ilovica in požiralniki, da katerih se ljudem ne da več misliti, ampak nekritično pobašejo tisto kepo gnile literarne gline, jo zabašejo v ta prvo luknjo v glavi in upajo, da pritisk ne udari ven na drugi strani. Če je v cajtnjih, bo že res. Če je oni to napisal, pol tak je. Kdo pa sem jaz, da bi oporekal stroki? Saj je neko ime.

Ja, do te faze smo prišli, ko si kot bralci ne upamo več verjeti sebi, svojim občutkom, svoji morali, etiki, svojim genetskim zapisom poštenja. Etika in morala bi morala biti edina imperativa in merili za pošteno življenje in gledanje na svet in informacije. Sokratovo trojno sito je zelo preprost pripomoček. Vprašati se je treba: Ali je to, kar bom povedal, res? Je informacija pozitivna, dobra? Mi bo koristila? Ker če ni niti eno, niti drugo, niti tretje, nima kaj početi v mojem ušesu, kaj šele v mojih mislih in spominu.

Če se ozremo samo tri leta nazaj v obdobje pandemije, ki ji je sledila situacija v Ukrajini, in sedaj grozote v Gazi, vidimo vzorec obnašanja in čredni nagon bralcev, gledalcev in seveda piscev. Nobene kritične misli, nobenega dvoma, nobenega upiranja. Ko je Simona Rebolj v kolumni primerjala Rog z Gazo, je bil cel halo. Ampak bistvene razlike tudi jaz ne vidim. Geto je geto. Varšavski ali Gaza. Šoa je nakba, pa če se cel svet pretvarja, da ni. Pa ne gre za okupacije kulturnega prostora ali zasedanje državnega ozemlja, gre za kolonizacijo. Kolonizacijo kapitala. Kolonizacijo pravice do umetnosti. Okupacija je namreč začasna, kolonizacija je trajna. Rog nikoli več ne bo pripadal umetnikom, ampak zgolj novim elitam.

Pasja1000

Pojavlja se torej neka nova realnost, ko so ljudje popolnoma zmedeni, ko kolesariat končno dojemajo, da je novi premier samo nadaljeval začrtano pot prejšnjega, in če mu bo predal krmilo, se večini pravzaprav ne bo nič kaj dosti poznalo. Samo v drugo smer bomo spet pljuvali. Nova predsednica je enako nečimrna, kot je bil predhodnik, s to razliko, da je pač ženska in nam je odvzet še ta faktor kritike, ker ženske pač ne moreš meriti z istimi vatli kot moškega. Škodljivec je škodljivec, tudi če nas zabava in baje dobro zgleda. Ravno te javne podobe ljudi pogosto zmedejo. Justin Trudeau, kanadski premier, je en tak pajac. S svojim seksapilom in hipstersko držo hodi v prvi vrsti LGBT-parade ponosa in hkrati prodaja orožje Saudski Arabiji, kjer geje do smrti kamenjajo. Človek je res lahko zmeden. Ker je uradno edina demokracija na Bližnjem vzhodu in vsake toliko zmaga na Eurosongu, je Izrael kao naš. In ker se naših ne obsoja, pač smo, kjer smo. Ali kot sem povzel v komentarju na FB ... Že leta govorim, da so zgodovinski učbeniki priročniki, ne opozorila. Lažje namreč sprejemamo znana dejstva in ponavljajoče se, sorodne dogodke. Tako nas programirajo. *Predictive programming*. Če se kaj podobnega ne bi še nikoli zgodilo, bi vsi noreli od groze v Gazi. Tako pa nas je zgodovina na te grozote navadila. In žrtvam dovolimo biti rabljivi. Ker jih razumemo. Grozljivo spoznanje.

In potem se nas osem milijard počuti osamljenih, nemočnih in v strahu drug pred drugim čakamo odrešenika. Pa četudi bi prišel, odrešenik, bi ga sprejeli, kot smo ga prvič, križali bi ga. In potem bi o tem pisali zgodbe, ki bi jih nekdo zapakiral v knjigo, jo z dobrim marketingom prodal in začel nov biznis. In verjetno bi to bil potomec originalnega trgovca s smrtjo, ki ga že v Shakespearjevem Beneškem trgovcu nismo obsojali, ker ga pač razumemo. Ko bi se le Gaze Shylock usmilil, kot se je Antonia. Na, pa sem se naredil malo pametnega in se zlajal za en mesec. Kot da imam kaj od tega. Karavana in psi in take. Tukaj, pri referenci na Beneškega trgovca, sem se za vsak slučaj, da ne bi klatil neumnosti, zatekel k Wikipediji. Ker tam je pa vse res.

V Ljubljani, v Dravljah, je Tin Vodopivec odprl nov klub stand up komedije, Klub 300. Je resnica manj kruta, če nas nasmeji? So kontekst, čas in prostor pomembni? Ali bi ta šala z odra zvenela enako, kot bo sedaj, prebrana v vaši glavi?

»Če Palestine obsojamo, ker se branijo pred Izraelci, je to tako, kot da bi petletnika okarali, ker je župnika po nesreči v tiča ugriznil. Kdo je zdaj tu žrtev?«

TRI RESNIČNE

Šok, nato si za trenutek oddahnem, eh, napačno ime si slišala. Po tem pa samo, kaj, kaj, šok za šokom. Ja, Sara, zgrožena sem! Še prejšnji teden si bila vesela in polna življenja razlagala, kako ti gre dobro, da se trudiš biti čista in da ti uspeva. Kaj potem pomeni ta novica? Sara je umrla, ni je več. Zelo mi je žal, hudo boli. Ostala sem brez besed. Upam, da si na boljšem. Da te zdaj nič več ne duši. Dobro potuj. Rada sem te imela!

Življenje sva rešila. Krvava sva bila do komolcev. Invalid z eno roko je poškodoval človeka, z nožem ga je zabodel v pljuča. Kri je špricala, groza. Hvala bogu, da sva bila tam. Jaz in moj fant sva zabodenega rešila, da ni izkrvavel. Živa groza, strah. V bolnišnici skrbijo za njega.

Vse sem spet podoživela. Napad name z nožem. Polno glavo imam krvi in krikov na pomoč. A vsi samo gledajo. Stojijo in gledajo. Bravo, midva!

Nadica, moja prijateljica. Tega nikakor ne razumem. Nadi. Fak, ljudje, kako mislite umrla? Pa saj to mi nikakor ne gre v glavo. Za vedno mi boš ostala v spominu. Kako si me v varni hiši presenetila s kavico, me vedno ljubeče objela. Zakaj ti? Ta dobri umirajo, in to drug za drugim. Nada, počakaj me. Prepričana

sem, da se bova nekje zopet srečali. Pa saj ne moreš kar nehati obstajati. Četrtek zjutraj je in ura ni še niti 7.00. Vse v meni kriči, fak, to ni res, boli. Nadi, adijo!

Mica

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Jaka Prijatelj

SOCIALNO (NE)OGROŽENA

Pred kratkim sem zaprosila za bivalno enoto. Ker so čakalne vrste predolge, se mi je zdelo pametno, da oddam vlogo, dokler sem v zaporu, v upanju, da se zadeve nekako poklopijo meni v prid. Beri, da dočakam nekakšen dom oziroma streho nad glavo, ko pridem ven, in se izognem mukam ulice. Odgovor me je, milo rečeno, presenetil. Ker ne izpolnjujem enega pogoja, nisem uvrščena na čakalno listo.

Predvidevam, da se sprašujete, kateri pogoj je to. Trenutno nisem socialno ogrožena, ker sem v zaporu in imam streho nad glavo! In čeprav imam naslov na občini, sem bila zadnji dve leti pred zaporno kaznijo brezdomka v čisto vsakem pomenu te besede. Borila sem se za golo preživetje. Bila sem celo brez socialne podpore, saj so me odjavili z nekdanjega stalnega naslova brez moje vednosti. Ne zamerim, kajti tam nisem živela že deset let. In tako sem ostala brez prebivališča v Sloveniji in s tem tudi brez pravic iz javnih sredstev. Bil je čas korone, in ko mi je končno uspelo urediti stalno zakonsko bivališče na občini, sem bila že zdavnaj brezdomka in docela na tleh. A to je že druga zgodba, zato se bom vrnila na bistvo.

Torej, čeprav sem več kot očitno socialno ogrožena – to nisem. Očitno je treba počakati, da se vrnem na cesto, preden spet lahko oddam prošnjo, nato pa čakam 3–5 let na bivalno enoto, če sploh preživim do takrat, seveda. Potem pa se sprašujejo, zakaj ostajamo socialni problemi in nas je čedalje več brez doma. Kako naj izboljšam svoj položaj, če nimam na čem

graditi? Seveda delam na sebi, a brez osnove, kot je DOM, se mi ne zdi realno, da lahko dobro poskrbiš za druge pomembne življenjske zadeve. Najtežje pa bi bilo ostati trezna, saj bi bila vržena v enako okolje kot pred zaporno kaznijo – recept za katastrofo. Še enkrat pasti na ta nivo ... Tega pa si resnično ne želim in tudi ne zmorem še enkrat čez vse to.

Ne prelagam vse krivde na institucije, ki to urejajo, pa vendar, a se samo meni zdi, da to smrdi, da to enostavno ni prav!? Najbolje, da mi dodelijo sobo na Igu za stalno, da se izognejo »odgovornosti« za še eno ugaslo, propadlo življenje. Zame so pravi socialni problemi takšni zakoni in ljudje, ki jih sestavljajo. Ne glede na vse pa še vedno upam in se borim za svojo prihodnost. Še dobro, da imamo društva, kot so Kralji ulice, in tudi Stigma (Varna hiša Stigma za užívalke nedovoljenih drog, ki so žrtve nasilja), ki se zavedajo, da človek v stiski NAJPREJ potrebuje streho nad glavo, da sploh lahko začne delati na sebi in na svojih težavah. Oni so tisti, ki resnično rešujejo življenja.

Za naše občinske in državne institucije, ki rešujejo stanovanjsko problematiko, pa lahko samo upam_o, da pride do kakšnih pozitivnih sprememb.

STANOVANJA ZA VSE!

Sabina, ZPKZ Ig

017
KRALJI
ULICE

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Miklavž Komelj

MAJAKOVSKI, ULICA IN VESOLJE

Pokojni ameriški pesnik Jack Hirschman, poeta *laureatus* San Francisca, ekstatični komunist in aktivist, ki je veliko energije posvečal uličnemu aktivizmu in tudi delovanju med brezdomci, je o Vladimirju Majakovskem vedno poudarjal, da je bil prvi *street poet*, ulični pesnik.

Ena bistvenih značilnosti ruske avantgarde, v katere okviru je kot futurist začel svoj javni nastop tudi Majakovski, je bil popolnoma nov odnos do javnega prostora. Avantgarda je hotela, da umetnost stopi iz zaprtih prostorov, v katerih krasi življenje meščanov, na ulico in postane eno z življenjem.

Pri tem je bila ulica za avantgardiste tudi svojevrsten estetski fenomen. Ena zgodnjih pesmi Majakovskega iz leta 1913 kaže značilno fascinacijo z uličnimi izveski, zaradi katerih so ulice razumljene kot »železne knjige«:

Izveskom

Berite železne knjige!
Od zlate črke-flavte
bodo prilezle prekajene ribe
in zlatokodre kolerabe.

In če s pasjo radostjo
zakrožijo ozvezdja »Maggi« –
bodo zavodi pogrebnih sprevodov
peljali ven sarkofage.

Ko pa klavrna mrkost
ugasne vsak cvetlični znak,
se zaljublajte pod nebom krčem
v porcelanastih čajnikov mak!

OpenClipart-Vectors

Ta pesem je igriva, ampak vmes se pojavijo krste. V drugi pesmi Majakovski pravi, kako je v čitalnici ulic mnogokrat prelistaval knjigo krste ... Spet v drugi pesmi se ulica vdre kakor nos sifilitika ... Urbano življenje se v delih Majakovskega in drugih ruskih avantgardistov v letih pred revolucijo kaže kot frenetično gibanje, polno notranjih napetosti in ostrih socialnih nasprotij, ki kličejo revolucijo. V pesnitvi *Oblak v hlačah*, prvotno naslovljeni *Trinajsti apostol* (ta naslov je cenzura prepovedala), Majakovski leta 1915 prerokuje skorajšnji prihod revolucij. In ko sta leta 1917 res izbruhnili februarška in nato še oktobrska revolucija, se je Majakovski skupaj z večino avantgardistov pridružil revolucionarnemu dogajanju. Najbolj radikalne avantgardne umetnostne smeri so zdaj dobile podporo nove sovjetske države in dobile so možnost, da poskušajo uresničiti svojo vizijo v javnem prostoru in v družbi; zanje

je bilo namreč bistveno, da se niso zadovoljile s statusom relativne avtonomije, ki jo je umetnosti namenjala meščanska družba, ampak so hotele neposredno preobraziti družbeno realnost. Pri tem pa je imelo delovanje v odprtem mestnem prostoru velikansko vlogo. Majakovski je skupaj z Vasilijem Kamenskim (pesnikom in enim prvih ruskih letalcev) in Davidom Burljukom v *Gazeti futuristov* 15. marca 1918 objavil *Dekret št. 1 o demokratizaciji umetnosti*, v katerem so »železne knjige« obtožene, da so instrumenti kapitalistične vulgarnosti, ki jo je zdaj treba nadomestiti z nečim novim in osvobajajočim, kar bo spremenilo prostor mest v en sam praznik umetnosti za vse:

Tovariši in državljani, mi, voditelji ruskega futurizma – revolucionarne umetnosti mladosti – razglašamo:

1. Od zdaj naprej se skupaj z uničenjem carskega reda *ukinja životarjenje umetnosti* v shrambah, stajah človeškega genija – dvorcih, galerijah, salonih, knjižnicah, gledališčih.
2. V imenu velikega prihoda enakosti vsakogar pred kulturo bo *svobodna beseda* ustvarjalne osebnosti napisana na hišnih zidovih križišč, na ograjah, na strehah, na ulicah naših mest in naselbin, na zadnjih straneh avtomobilov, kočij, tramvajev in na oblekah vseh državljanov.
3. Naj se kakor mavrice lastnih barv vržejo *slike* (barve) preko ulic in trgov, od hiše do hiše, da razveseljujejo oko (okus) mimoidočega.
4. Slikarji in pisatelji morajo takoj z barvami in čopiči svojega mojstrstva iluminirati, barvati vse boke, čela in prsi mest, kolodvorov in črede železniških vagonov v njihovem večnem hitenju.

Naj od zdaj naprej, ko gre po ulici, državljan vsak trenutek uživa v globini misli velikih sodobnikov, gleda razcveteli sijaj današnje lepe radosti, povsod posluša glasbo – melodije, grom, šume – čudovitih skladateljev.

Naj ulice postanejo praznik umetnosti za vse.

In če bo po naši besedi, bo vsakdo, ko bo stopil na ulico, postal večji, modrejši od gledanja lepote namesto današnjih ulic – železnih knjig (izveski), v katerih so na vsako stran narisane samo pismenke pohlepnosti, grabežljivosti, koristoljubne podlosti in nizkostne otopelosti – da blatijo dušo in žalijo oko. »Vso umetnost – celotnemu ljudstvu!«

Prvo lepljenje verzov in obešanje slik se bo zgodilo v Moskvi na dan izida našega časopisa.

Nekaj tega impulza lahko prepoznamo tudi v slovenski partizanski revoluciji: prvi odziv Mateja Bora na italijansko okupacijo je bil, da bi svoje revolucionarne pesmi pisal na plakate in jih lepil po ulicah ... V tej ideji je bil nedvomno tudi vpliv Majakovskega, ki je tudi sicer vplival na Borovo (in tudi Kajuhovo) poezijo.

V letih, ki so sledila oktobru, so se vizije avantgardistov v javnem prostoru mest realizirale vsaj deloma; tako je bil recimo Baku v nekem trenutku spremenjen v en sam velikanski koncert industrijskih zvokov. Sam Majakovski je v teh letih veliko svoje energije posvetil izdelovanju propagandnih revolucionarnih plakatov. To v težkih in kaotičnih letih državljanske vojne niti ni bilo tako romantično in ekstatično, kot bi sledilo iz prej navedene deklaracije; pesnik se je tega loteval tudi zato, ker je bil zanj to vir preživetja. V svoji pesmi *Nenavadna dogodivščina z Vladimirjem Majakovskim poleti na dači* je opisal trenutek, ko je bil pisanja in risanja plakatov (sam je bil tudi izvrsten risar) že do konca naveličan in je zaklical vročemu Soncu, ki ga je spravljalo ob živce, naj pride k njemu na čaj. Ampak Sonce je res prišlo k njemu in iz nečesa, kar je bilo na začetku predrzna objestnost, je izšlo neko skoraj mistično srečanje dveh bitij, ki sta tovariša zato, ker imata oba za svoje glavno poslanstvo to, da svetita (Majakovski se je dobro zavedal, da je to poslanstvo vpisano že v njegov priimek, kajti *majak* v ruščini pomeni svetilnik); Majakovski sklene svojo mogočno pesem s temi besedami (ki so se ohranile tudi na zvočnem posnetku, na katerem jih recitira s svojim mogočnim basom):

Svetiti vedno,
svetiti povsod,
do dni poslednjih konca,
Svetiti – brez ugovora!
To je geslo mene –
in Sonca!

ArtsyBee

Ta kozmična dimenzija je bistvena. Majakovski je orjak, ki najde sebi enakega šele v nebesnem telesu. Njegov odnos do razmerja med zaprtimi prostori in prostorom ulic in trgov je povezan tudi s tem, da je za prostore, v katere se zapirajo ljudje s svojim vsakdanjim življenjem, preprosto prevelik. Včasih so ga opisovali kot Guliverja med Liliputanci. V pesnitvi *Ljubim* govori o tem, kako se je naučil abecede iz uličnih izveskov; drugi so se naučili govorice iz medčloveške komunikacije, on pa je govoril samo s stavbami, vodni stolpi so bili njegovi sogovorniki in strehe so vneto poslušajoč lovile v podstrešna okna, kar jim je vrgel v ušesa.

Majakovski je ogromno svoje energije posvetil delovanju za socialno revolucijo, ki je ljudem obljubljala boljše življenje. Toda obenem se je zavedal, da to boljše življenje ne bo v resnici boljše, če bo izboljšalo samo materialne življenjske pogoje, ne bo pa se oziralo na duhá. Njegova vizija komunizma ni bila samo socialna, ampak tudi eksistencialna; o sebi je napisal, da se je z neba poezije vrgel v komunizem zato, ker brez njega zanj ni ljubezni. Zelo kmalu je postal kritičen do tiste komponente v življenju nove družbe, ki jo je videl kot vračanje malomeščanščine; nasproti temu je postavljал nujnost nove revolucije duhá. Pri tem svojega boja proti malomeščanščini ni razumel samo v razrednem smislu; zanj je bil to bolj proti vsemu, kar se v ruščini imenuje *быт* (*bit*), torej vsakdanjost, vsakdanjik, vsakdanja realnost, vsakdanje življenje v svojih skrepenelih, v malenkostnost ujetih oblikah. O tem je eksplicitno spregovoril v svoji pesnitvi *O tem*, kjer med drugim pravi:

S pernico boste
voljo
in kamen zmleli.
Komuna –
še to se v kepo zatne!
Stoletja
ste za svoje hiške živeli
in zdaj živite za hišni svet!
Oktober je prigrmel,
kaznoval je
in sodil.
Vi ste
pod njega ognjenopernato krilo
razstavili,
razpostavili svoje posode.

Clicker-Free-Vector-Images

Majakovski pa je od revolucije pričakoval, da bo revolucionirala temeljni način obstajanja človeka. Ko od daleč govorimo o sovjetski revoluciji, si jo prepogosto predstavljamo v okviru zahodnih zelo sekularnih pojmovanj komunizma. Dejansko pa so se v sovjetsko revolucijo stekali zelo različni duhovni tokovi, od katerih so bili nekateri globoko religiozni, celo mistični – od »bogoizgraditeljstva« do različnih oblik kozmizma, ki je pričakoval, da bo nova družba, v kateri se bodo ljudje združili v skupnem delu, sposobna obuditev vseh mrtvih in novega stika z dimenzijami vesolja. Majakovski je z vsem svojim bistvom utelešal to kozmistično dimenzijo revolucije. Prav zato se nikoli ni mogel pomiriti z že doseženim. V pesnitvi *Človek* samega sebe prikaže kot kozmičnega brezdomca, ki je zanj premajhno celo vesolje: ne more živeti na svetu, ampak samo stoji »z ognjem ovit / na nezgorljivi grmadi / nezamisljive ljubezni«. Njegova pesnitev *O tem* se konča s temi besedami:

Da ne bi več morali
kot žrtve stanovanjskih lukenj
živeti.
Da bi mogla
odslej
v sorodstvu
postati
oče
vsaj svet,
vsaj Zemlja – mati.

9) ЕЩЕ ЖИВЕТ ЧУДОВИЩЕ МИРОВОГО
КАПИТАЛА,

Kapitalizem, karikatura Vladimir Majakovski

Foto: osebni arhiv

Andraž Rožman

ROG JE BIL UPOR PROTI ZATIRANJU LJUDI

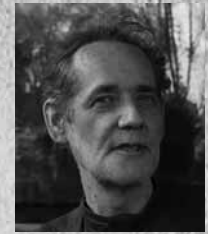

Foto: Mojca Fo

Igor Divjak

Pogovor z Andražem Rožmanom, avtorjem romanov *Trije spomini: med Hajfo Alepom in Ljubljano* in *Titov sin*

Pred kratkim so odprli novi Rog. Zate je bil Rog zelo pomemben, saj si tam deloval, v okviru Ambasade Rog, kjer si spoznal Palestinca Mohamada Abdula Munema, o katerem si napisal prvo knjigo *Trije spomini*, in druge zanimive ljudi, kar ti je razprlo možnosti delovanja. To, da so prostor prenovili, je gotovo v redu, zgradba je bila stara in razpadajoča. Težava je v tem, da cel kup skupin, ki so tam delovale, v novi Rog ni vključenih.

Ko sem prišel v Rog, sem najprej deloval v Protirasistični fronti za azil, iz tega je nastal Second Home in potem Ambasada Rog. To so bili trije kolektivi, ki so se ukvarjali z begunci. Rog mi ogromno pomeni, ker sem tam spoznal, kako se ljudje lahko sami politično organizirajo, kako lahko sami umetniško ustvarjajo in počnejo razne stvari, za to pa ne potrebujejo nič drugega kot svojo voljo in angažma. Ljudje ne potrebujemo nikogar, ki bi nam s pozicije moči ali razpisi dajal usmeritve, kaj naj počnemo. Skupnost lahko sama deluje, in v Rogu je bilo tako. Ogromno pobud je bilo. Tam se je začela organizacija boja za izbrisane, potem so bili migrantski delavci, LGBT-skupnost itd. Zdaj govorim o političnem delu Roga. Potem so bili tam ateljeji, ogromno umetniških reči. Všeč mi je bilo, da si bil v Rogu lahko samo človek. Lahko si prišel tja in, če te je nekaj zanimalo, si se lahko pridružil. Ni ti bilo treba ustrezati nekim splošnim družbenim normam, ki odrivajo ljudi, ki ne spadajo v nek meščanski okvir.

Glede obnove pa je bila težava v tem, da čeprav občina govori o dialogu, ta z njihove strani nikoli ni bil možen. Ravno zato ker sta občina in konkretno Zoran Janković vedno nastopala s pozicije moči. Tu ni šlo za enakovreden pogovor, kot ga imava midva, ampak za stališče: mi smo tu šefi, damo vam neko ponudbo, vi jo pa jo sprejmite ali pa ne bo nič. Prijavite se na razpis in najboljše bomo izbrali. To je popolnoma v nasprotju z načinom delovanja avtonomne skupnosti. Že njeno ime pove, da želi biti avtonomna. Ne vem, zakaj ne bi moglo biti v mestu prostora, kjer bi ljudje delovali tako. Rogovska skupnost nikoli ni nasprotovala temu, da se stavbe obnovijo, da bi bila elektrika in druge stvari urejene. Ampak tako da ljudje to sami počnejo oziroma da pri tem sodelujejo. Trdim, da so tisti, ki so bili v Rogu, delali v javnem interesu; že zaradi tega, ker so si ga delili ljudje, ki drugje nimajo prostora, in so se lahko organizirali sami na različne načine: politično, umetniško, v filozofskih krožkih in vsem mogočem. Iz Roga sta prišla, če se prav spomnim, dva predloga, kako bi lahko skupnost obnovila zgradbo, da ne bi zgradili neke steklene zgradbe, ki me spominja bolj na kakšno ogromno banko kot na nekaj, kar bi bilo za ljudi. Ljudje v Rogu so stavbe ves čas sami obnavljali, v to so vložili tisoče in tisoče ur in tudi lastna sredstva. Seveda niso imeli dovolj finančnih sredstev in možnosti, da bi to obnovili na veliko, ampak so prostore urejali počasi. Po teh dveh predlogih bi lahko skupnost ostala notri in prostori bi bili namenjeni vsem razredom, ne le višjim.

Foto: Jean Nikolič, 2016

Koliko ljudi iz skupin, ki so tam delovale, pa je sploh ostalo v novem Rogu?

Jaz izmed tovarišev in tovarišic, ki jih poznam, ne vem za nikogar, ki bi imel možnost, da bi deloval v novem Rogu. Ne vem točno, kako je, a s tem se niti ne ukvarjam, ker je to, kar je nastalo zdaj, čisto v nasprotju z načinom delovanja avtonomne skupnosti. Ne vem, kako bi ta lahko delovala pod takim režimom in v taki stavbi.

To sprašujem tudi zato, ker se tvoj roman *Titov sin* zaključí s pregonom iz Roga. Tam prevlada apokaliptičen občutek, zdi se, kot da je konec nekega obdobja, nekega sveta.

Ja, tak občutek je takrat imelo veliko ljudi. Ko sem v romanu pisal o skvotu, sem se tudi pozanimal pri ljudeh, ki so bili bolj vključeni, ki so bili tam več let in so sodelovali pri organizaciji in obnavljanju prostorov. Ko človeku neka zadeva tako veliko pomeni in ga nasilno vržejo ven, se ta s tem težko sprijazni. Tega ne pozabiš. To, da je prišlo do protesta proti novemu centru Rog, je nekaj najbolj logičnega. Zadnja leta je potekala dehumanizacija ljudi, ki so bili v Rogu. Pri tem mislim na to, da so jih prikazovali kot barbаре, kot narkomane, ki odmetavajo igle in živijo v umazaniji. To je bil ta medijski spin. Končni cilj je bil, da se izselijo. Seveda te to prizadene. Povejte mi, kako lahko ljudi z varnostniki in policijo vržeš ven, potem pa jim rečeš, pridite nazaj, a delovali boste po naših merilih. Ko zatiralec nekoga zatira in ga izžene, kako ga potem lahko povabi nazaj in sodeluje z njim? To je praktično nemogoče.

V Rogu so prostor za povezovanje v skupnost našli tudi mnogi begunci. Spomnim se, kako so pred leti, ko je bil begunski val, mediji begunce prikazovali kot problematične ljudi, ki so puščali za sabo nesnago in podobno. Namerno so ustvarjali sovražno razpoloženje. A v resnici so bili to ljudje s kopico težav, ki jih je bilo treba reševati, nič drugačni od nas.

Vsem se nam lahko zgodi, da pridemo v težavno življenjsko situacijo. V svojih dveh knjigah sem pisal o begunstvu in duševnih stiskah. Tega se moramo zavedati in delovati skupaj

z ljudmi. Le z grajenjem skupnosti in politično organizacijo se lahko spopadamo s krivičnimi družbenimi normami, krivičnimi zakoni in zatiranjem ljudi. Rog je bil upor proti zatiranju ljudi. Ko rečem Rog, s tem simboliziram tudi naša heterogena gibanja, ki so bila tam. Rog se ni sprijaznil s takim svetom, kot je, s takimi normami. Take prostore potrebujemo. Seveda oblasti to ni pogodu, saj ne mara kritičnih glasov. Kritične glasove pa lahko uničiš tako, da jim porušiš prostore. Če nimaš kritičnih prostorov, je veliko težje delovati.

V obeh tvojih romanih je izredno pomembna osebna izkušnja stika z drugim človekom, v prvem z beguncem, v drugem s človekom z duševnimi težavami. Ta ti da čisto druge podatke od ustaljene predstave, ki jo sicer imaš.

Točno to. Jaz vse gradim na odnosu z ljudmi in na osebnih izkušnjah. Če se navežem predvsem na roman *Titov sin*, si želim, da bi bila to neka pozicija proti moraliziranju in proti pokroviteljstvu. Če nočeš biti pokroviteljski in če nočeš moralizirati, se moraš najprej s svojim moraliziranjem in pokroviteljstvom soočiti. Moj drugi junak, Klemen, v procesu psihoanalize to tudi naredi. V prvem delu načrtno malo moralizira o tem, kakšna je družba do ljudi z duševnimi stiskami itd. Za proces psihoanalize je zelo tipično, da pritisneš na svoje najbolj boleče točke, in v trenutku, ko to začneš živeti, se že začneš spreminjati, spoznavati sebe in druge in čez nekaj časa se odprejo povsem novi zorni koti. Ozaveštiš svoje nezavedno ter sprejmeš drugega človeka in sebe brez vseh primesi, kot sta že omenjena moraliziranje in pokroviteljstvo. Jaz temu rečem psihoanalitični lok, in ta je absolutno viden v romanu. Vesel sem, da je roman *Titov sin* prejel precej pozornosti, a opazil sem, da je bilo precej manj komentarjev in razmišljanja o psihoanalitičnem delu knjige. To povezujem z nepoznavanjem klinične psihoanalize v splošni javnosti. Eden od mojih motivov za pisanje o psihoanalizi je bil, da bi nekaj prispeval k poznavanju te metode.

Klemna si zasnoval kot svoj alter ego. Tebi je izkušnja psihoanalize zelo pomagala, da si se prečistil, odprl, dobil ustvarjalni zagon.

Meni je dala ogromno. To je res globok proces, ki je bil obenem raziskovanje za roman. Pri meni je trajalo devet let, trikrat do štirikrat na teden. Nekaj časa traja, da prideš v proces prostega asociiranja, da se znebiš zavor in prideš v stanje transferne nevroze. Ta je v moji knjigi prikazana. V psihoanalitičnem procesu moraš postati nevrotičen, a to se zgodi v varnem prostoru z analitikom. Včasih se mi je zdelo, da sem doživljal vse diagnoze tega sveta. Zdelo se mi je, da bom padel čez rob, da se mi bo zmešalo. A to se ne more zgoditi, ker si v varnem prostoru. Skozi to se je moj lik lažje poistovetil z drugim likom, ki pa je dejansko doživljal psihoze. Mogoče je ta drugi lik, Frenk, doživljal podobne stvari kot Klemen, a ni imel varnega prostora. Ni imel finančnih sredstev za terapije, razredno je v zelo deprivilegiranem položaju, zato se ne more postaviti na noge. Kljub temu pa je vreden član družbe in ima ogromno ustvarjalnega potenciala. Zakaj ne bi bil del družbe kot vsi drugi? Zakaj bi ga bilo treba zapreti in le nafilati s tabletami, tako da ne bi mogel nič početi? Že večkrat sem rekel, da je norost lahko izbira. Če se nekdo noče zdraviti, kot predpisujejo družbene norme, kdo sem jaz, da mu to želim preprečiti? Povedati hočem, da je sobivanje možno, samo za to moramo spremeniti družbene norme. Po drugi strani se Klemen zaveda, da bi se vse grozne stvari, ki so se zgodile

Frenku, lahko zgodile tudi njemu. Vsem nam se lahko zgodijo, če se ne ukvarjamo z odnosi, svojo notranjostjo, družbenimi neenakostmi in krivicami.

V knjigi podaš primerjavo z Italijo, kjer so psihiatrične ustanove zaprli, paciente pa spustili na prostost.

V Trstu, ki velja za najuspešnejši primer dobre prakse, so že pred 40 leti zaprli psihiatrično bolnišnico. Njihov sistem ne temelji več na prisili, ampak veliko bolj upoštevajo želje in potrebe ljudi. V sistemu duševnega zdravlja niso bistveni samo psihiatri, ampak je tu še cel kup drugih služb. V Trstu imajo štiri centre za mentalno zdravje, kamor ljudje lahko pridejo prespat, se potolažit, pogovorit s psihiatrom, socialnim delavcem, medicinsko sestro itd. Poleg tega pa imajo mobilne enote. V Gorici sem videl celo kolono majhnih avtov za delo služb na terenu. Seveda ljudje včasih tudi potrebujejo zdravlila. A to ni temelj rehabilitacije. Temelj rehabilitacije so izkušnje ljudi, vrstniška podpora. Ljudje, ki so sami preživeli hujše duševne stiske, se pogovarjajo z ljudmi, ki imajo težave. Celotna fakulteta imajo predmet vrstniška podpora. Slovenka Silvana Hvalič, ki jo poznam in ki je tudi sama preživela duševne stiske, je profesorica tega predmeta. Poleg tega so ustanovili zadrugo. Ponovno je bil Slovenec, Danilo Sedmak, pobudnik tega. Tam imajo ljudje možnost, da se izučijo za neke poklice in delajo, služijo ter plačujejo davke. V zadrugi za pomoč ljudem v duševni stiski, ki sem jo obiskal, imajo tudi svoj radio, restavracijo, vrt, na katerem gojijo vrtnice, ter ogromno različnih dejavnosti. Pred nekaj leti sem imel podatek, da ustvarijo za 30 milijonov prometa na leto. To je resen posel. Pri nas pa je vse tako pokroviteljsko, nekoga pošljejo na delovno terapijo in mu dajo 1 evro na uro, da nekaj brez zveze preklada. To je podcenjevanje človeka. Dez institucionalizacija poteka v večini evropskih držav. V Veliki Britaniji so prav tako preoblikovali institucionalno oskrbo v skupnostno. Tudi marsikje drugje. Tu ne gre za nek radikalni pogled, ampak za nekaj, kar narekuje Evropska unija. Smernice Unije so, da države ne smejo graditi novih zidov, novih institucij, ampak da morajo institucije preoblikovati v skupnostno oskrbo. V Sloveniji potekata dva pilotna projekta, eden v Črni na Koroškem, drugi v Dutovljah. Evropska unija je namenila 11 milijonov evrov za dez institucionalizacijo. V Dutovljah se ta zavod že počasi zapira, veliko ljudi so že preselili in jih bodo še. Tudi Konvencija o pravicah ljudi z ovirami pravi, da imamo vsi pravico do neodvisnega življenja v skupnosti s podporo, ki jo potrebujemo. Nekdo potrebuje, da mu nekdo skuha kosilo, drugi potrebuje pogovor, tretji, da mu pomaga plačati položnice itd. Neodvisno življenje pomeni, da živiš v skladu s svojimi željami, da nisi zaprt v instituciji, ki ti narekuje, kaj moraš početi. To ni neka alternativa, ampak *mainstream* usmeritev. Takih bolnišnic, kot je ljubljanska psihiatrija, je vse manj.

Pri tvojem pisanju se pozna, da si delal kot novinar. Ne izbiraš tem, ki bi bile zgolj osebne, vedno te zanimajo družbeni problemi.

Ko pišem, me vodi želja po tem, da bi skušal odpreti razmišljanje o temah, ki so zapostavljene, in o ljudeh, ki niso vidni. Včasih moram pri pisanju to željo uravnavati, saj me zna malo zanesti. Resnično si želim, da moje pisanje ne bi bilo samo sebi namen, da ne bi izhajal samo iz svoje potrebe po pisanju, ampak da bi imeli tudi drugi nekaj od tega in da bi s pisanjem nekaj prispeval.

POZDRAVLJEN, DRAGI SOČLOVEK

Sem 53-letna državljanka Republike Slovenije. Moje mladostne sanje so bile postati kriminalistka. Ne le ena izmed mnogih, temveč najbolj nepodkupljiva, pravična borka za sočloveka, brez kakršnega koli strahu, da bi v boju za svoje ideale izgubila življenje. Želja je bila tako intenzivna, da se mi je včasih o tem celo sanjalo. A včasih se nam zgodi, da življenje ubere svojo pot. Podrobnosti niso pomembne. Sem pa uspešno zaključila poklicno izobraževanje, smer prodajalka. Vendar tega poklica, razen v času prakse, nisem nikoli opravljala. Sem se pa preživljala z deli na različnih področjih: v gostinstvu, sitotisku, telefonskem trženju, bila varnostnica oziroma receptorka ipd. Leta 1998 sem rodila sina. A vedno sem verjela v besede svojih staršev, da »delo krepa človeka«.

Leta 2005, v 35. letu, so me zaradi psihičnih težav, ki so bile posledica stresnih situacij v mojem življenju, invalidsko upokojili – priznано imam I. stopnjo invalidnosti. Približno tri leta po upokojitvi sem bila popolnoma na tleh. V tistem času sem bila vesela, da se mi ni treba spoprijemati z vsakdanjimi obveznostmi kakor drugi posamezniki, ki se ne znajdejo v situaciji, da jih tako mlade upokojijo. A sem v precej kratkem času prišla do prvega »aha« trenutka, tj., da zelo pogrešam čase, ko sem imela pravico s svojim delovnim udejstvovanjem prispevati tako k dobrobiti svoje družine kot družbe. In sem začela raziskovati slovensko zakonodajo, predvsem pravice do delovnega oz. pridobitnega udejstvovanja invalidno upokojenih oseb. Ko sem se nekajkrat, v določenih časovnih presledkih, seznanila z dejstvom, da nimam pravice do omenjenega, sem se vedno znova s tem sprijaznila in energijo posvečala družini ter sebi. Vendar mi to kmalu ni več zadoščalo. Začela sem hrepeneti po duhovni, osebni rasti. Vse bolj sem ugotavljala, da le z medikamenti in skrbjo za svoje bližnje ter svoje fizično in psihično počutje ne izpolnjujem poslanstva, ki mi je bilo podarjeno ob rojstvu. Začela sem raziskovati, iskati vse mogoče informacije. Sprva le s pogovori s svojimi bližnjimi, kasneje s pomočjo spleta in literature. Prve knjige, ki so mi prišle v roke in so bile napisane v smislu poti, ki sem jo iskala, sem vzela v roke, prebrala nekaj strani, nato pa jih za daljši čas zavrgla. Bilo se mi je pretežko soočiti sama s seboj, s svojim odnosom do sebe, do življenja. Normalno, za vse slabo, kar se mi je v življenju zgodilo, so bili krivi drugi. Kako zelo prikladno za nesoočanje s samim seboj.

In je prišel še drug »aha« trenutek, ko sem dojela, kako velik pomen ima vse napisano v teh knjigah. Začela sem načrtno spreminjati svoj pogled na svet, na svoje življenje. Spoznala sem, da je vsak dan okoli mene na milijone stvari, za katere sem lahko hvaležna, da ni nič samoumevno, ne zrak, ki ga imam pravico vdihovati, ne voda, s katero potešim svojo žejo ... Nič. Za vse lahko občutim hvaležnost. S časom sem spoznala, da ni treba, da si zapomnim vse, kar je napisano, le tisto, kar mi je v pomoč v odnosu do sebe in sočloveka, ter da moram pri tem uporabljati tudi svojo glavo. Mnogi stavki in besede, zapisani v teh knjigah, so ostali v moji glavi. Morda je eden najpomembnejših zame: »Smisel življenja je, da si vsak dan 30 odstotkov boljši, kot si bil včeraj.« Lahko pa bi bilo najpomembnejše spoznanje to, kako zelo smo si ljudje različni. Meni se to zdi nekaj najbolj fantastičnega. Kako zelo dolgočasno bi bilo, če bi vsi razmišljali enako, delovali kot roboti. Vsekakor pa ob tem ne smemo pozabiti tudi na dolžnosti in obveznosti, ki so prav tako del naših življenj. Vsak izmed nas ima pravico samoodločanja, vendar le do trenutka, ko to ogroža življenje sočloveka.

Življenjske situacije, ko se je kdor koli izmed nas psihično zlomil, ne pomenijo, da smo obstali v teh trenutkih, ne pomenijo, da se

Marjan Birsar

nismo sposobni z njimi spopasti, se pobrati, ponovno zaživeti normalno življenje, vredno človeka. Z nekaterimi situacijami se lahko spopademo v trenutku, za druge potrebujemo nekaj časa. Lahko se pobereмо, lahko znova zaživimo.

Ni treba, da zaradi psihičnega zloma preostanek življenja vegetiramo. Imamo svoje izkušnje, na osnovi katerih morda lahko celo motiviramo druge, ki so se ali se bodo znašli v istih situacijah.

Ljudje se nas, oseb s težavami v duševnem zdravju, bojijo, pravijo, da smo nasilni, nevarni, da nas je treba pozapreti, odmakniti od družbe. Ne pozabite, zelo tanka je linija med norostjo in genialnostjo. Sama se ne prištevam ne k eni ne k drugi. Me pa pravzaprav mnogi drugi, ko se seznanijo z mojo diagnozo, označujejo s prvo. A vendar – smo zares tako zelo nevarni? Moram priznati, da verjetno smo res drugačni. Tako med nami kot med »normalnimi« obstajata le dve vrsti ljudi: dobri in slabi. Tudi mi hrepenimo, si želimo sprejetosti v družbi. Želimo si pravico biti družbeno koristni, želimo si ustvarjati, širiti svoje izkušnje med ljudmi, biti odgovorni, enaki, sprejeti. Sicer nikoli nisem bila pripadnica krščanstva in ne verjamem v temelje, na katerih deluje Cerkev, a kljub temu verujem v Jezusa Kristusa in v njegovo, zame najpomembnejše sporočilo: »Ne stori drugemu, česar ne želiš, da drugi stori tebi.« Priznam, ne uspeva mi vedno, a se trudim po svojih najboljših močeh. Prepričana sem, da bi človeštvo, če bi le sledilo temu sporočilu, živelo, drznila bi si reči, morda celo popolno življenje. V letih svojega spoprijemanja z zdravstvenimi težavami so to pač neke drobne kapljice spoznanj, s katerimi sestavljam celoto svojega odnosa do vsega okoli sebe.

Za konec bi strnila svoje razmišljanje le še v sporočilo vsem vam, ki ste si vzeli čas ter za trenutek med branjem odprli svoje srce: v sebi čutim neizmerno hvaležnost za teh nekaj trenutkov naklonjenosti. Iz vsega srca vam želim srečno in veselo prihodnost, polno novih spoznanj in novih življenjskih izkušenj. Sprehajajte se po tej zemlji odprtih oči.

Susi

PTICA JASNEGA NEBA

Bela kratka brada, ponošena obleka,
obraz že precej zguban.
Starec, bivši kretničar,
v množici ljudi,
bi rekel na prvi mah,
da je vedrega obraza, pozitivnih oči.
Šteje jih sedemdeset in čez,
na istem mestu vsak dan,
na Bavarskem dvoru v središču mesta,
okrogla postelja iz desk,
na sredini drevo, kaj vem, katero.

Starec večkrat dnevno zadrema,
ko se prebudi, si vedno prižge cigareto
– če jo ima.

Včasih je buden, ko je mesto še dodobra prazno,
le redki hodijo zgodaj naokoli, kamor koli že.

Tam nekje bi bil lahko, in je tudi že bil, v domu za ostarele,
možnosti ima, toda ne, mi pravi.

Ponudim mu cigareto.
Zima bo, ali bo šlo, mu rečem,
pa samo skomigne z rameni,
češ bom že nekako, in dogori mu cigareta.
Že mnogo zime je preživel
tako ali drugače že nekje.

Takole mi pravi:

Tukaj je drugače kot v domu za ostarele. Težje je, toda bolj pestro, svobodno, navajen sem na ta kraj, te ljudi, promet, živahnost, na našo hladnost, dogajanje v središču mesta, zvezdno nebo in utrinke, ki padajo in padajo, in si vedno kaj zaželim, ne samo za sebe.

Pustim mu še preostanek cigaret, nato mi pravi: »Sem ptica jasnega neba.« Ravno takrat pade nekaj utrinkov in sva si oba, vsak po svoje, zaželela kar nekaj, ne samo zase.

Kasneje grem po nove cigarete, si doma pristavim močno kavico, vzamem še eno skodelico in napišem nanjo Ptica jasnega neba. To mu podarim ob prvi priložnosti, recimo za rojstni dan, samo vprašati ga še moram, kdaj ga ima, ali ga še kaj praznuje. Če se nama bodo želje uresničile, pa pravzaprav ne vem. Čas bo zanesljivo in počasi verjetno vse pokazal, tako njemu kot meni.

M. Marn

Slišanje glasov:

SI DANES VZEL TABLETE?

Oktobra 2023 je Društvo Poglej! izdalo knjigo »Si danes vzel tablete?« avtorja Toneta Vrhovnika Strake. Gre za knjižni prvenec avtorja, ki je preživelec psihiatrije, dolgoletni aktivist na področju duševnega zdravja in predstavnik Slovenije v Evropski zvezi uporabnikov in preživelcev psihiatrije (ENUSP). Ob izidu knjige smo z njim naredili naslednji intervju.

Tone, kako in zakaj si napisal in izdal to knjigo? Kakšne so bile pobude, okoliščine, razlogi za in ob izdaji knjige?

Pri dvajsetih sem bil zaradi manije hospitaliziran v Polju. Tam sem doživel zelo grob sprejem. Takrat mi je bilo čudno, zakaj z ljudmi, ki pravzaprav potrebujemo samo pomoč, delajo tako grdo, in sem to vprašanje v različnih oblikah tuhtal in spraševal druge vseh teh skoraj 40 naslednjih let. Vmes so razmere žal postale še bolj grobe in nasilne. Ker v Sloveniji cenimo knjige in avtorje, sem si rekel, morda pa na ta način le večjemu krogu ljudi povem, da se nam »duševcem« dogajata huda sila in krivica.

Lahko, prosim, na kratko opišeš strukturo knjige, njeno vsebino in glavna sporočila, kot jih pač sam vidiš?

Tudi če morda drži, kar že desetletja beblja psihiatrija, da nam neke beljakovine v možganih in zaštofani kanali preprečujejo, da bi živeli zadovoljno in lepo, je rezultat te teorije porazen: večina ljudi po prvem stiku z industrijo duševnega zdravja se potem skoz in skoz vrta nazaj na psihiatrijo in domov, zraven pa nam še pripovedujejo, da se gotovo ne držimo »terapije« in smo zato zmerom nazaj. Torej tudi če teorija o »neravnovesju« drži, nič ne reši, zato sem namislil novo, »lego teorijo« duševne motnje. Ta gre takole: Še tako blodne in čudaške in nore ideje so pravzaprav po svoje, drugače zloženi, povsem vsakdanje misli in občutki. Iz istega nabora lego kock lahko nastane na primer gasilni avto, lahko pa kar nekaj, neka čudna kepa. Po moji pameti to pomeni, da samo napačno zloženih misli in občutkov ni treba zaklepati, privezovati na postelje in zalivati s kemikalijami, ampak morda samo razplesti na osnovne (lego) gradnike – za to pa je najprimernejše sredstvo prijazen in sočuten pogovor.

Dvanajstim poglavjem sem priključil 12 zgodb prijateljev, tovarišev in eno svojo.

Si član mednarodne zveze ENUSP. Za kaj se ta zveza zavzema? Kako ocenjuješ njen pomen, vpliv, domet, tako v Evropi kot v Sloveniji?

Bistvena v kratiki je črka »S«, »survivors«, imamo se za preživelce psihiatrije in s tem sporočamo, da je ta groba in se po tem močno ločuje od drugih vej zdravstva. Tam v 90. letih je mojim predhodnikom preživelcem uspelo v

Združenih narodih spraviti v sprejem Konvencijo o pravicah invalidov, katere temeljno sporočilo je, da je treba z ljudmi, ki ne delamo nič narobe ali kriminalnega, ravnati enako kot z vsemi drugimi: da nas na podlagi naših oviranosti nihče ne sme zapirati, zaklepati, nas na silo zdraviti ... To je bistvo našega združevanja. Oktobra smo imeli sestanek upravnega odbora ENUSP v Ljubljani, organizirali smo tudi uporabniško konferenco, da smo se predstavili še naši javnosti.

V knjigi se zavzemaš med drugim tudi za uveljavitev vrstniškega podpornega dela na polju duševnega zdravja. V njej opisuješ primere takega dela, tudi svojega v vlogi vrstniškega podpornega delavca. Kje smo s tem v Sloveniji? V kolikšni meri se ti zdi, da se v Sloveniji zavedamo potenciala takega dela in smo ga pripravljeni razvijati? Kot tovariš na tam področju veš, da država ob vseh lepih besedah ne najde prostora ne denarja za to, čeprav vrstniška podpora odlično deluje dobesedno v vseh sosednjih državah in po večini Evrope, Slovenija pa ostaja glede tega en grd masten mozolj. Vrstniška podpora preprosto pomeni, da manj ovirani ljudje pomagajo bolj oviranim ljudem pri opravljanju dnevnih

IMEL SEM STRPNO STALIŠČE PA SO MI GA ZMEHČALI PSIHIATRI.

ČRTOMIR CLONSKY

dejavnosti. Za to so posebej usposobljeni in seveda tudi plačani. Prvi so s tem začeli v ZDA po vietnamski vojni, ko se je vrnilo domov ogromno tudi čustveno in duševno ranjenih vojakov in se je izkazalo, da je naravnost super in zelo poceni, če manj ranjeni veterani pomagajo bolj ranjenim veteranom. Pri nas to ne gre, ker država in psihiatrija nočeta spustiti iz rok ničesar, ne da bi na debelo sami poučevali, kaj je prav in kaj ne. Zato tudi ne najdeta načina, kako bi »vrstniško podporo« vodili z vrha, in se raje še naprej delata, da zgledno skrbita za nas, in naj bomo raje hvaležni, kot da gnjavimo z nekimi vrstniki.

V kolikšni meri je po tvoji oceni sistem ustanov na področju duševnega zdravja pripravljen poslušati in upoštevati tudi t. i. »uporabniške perspektive« in pobude?

Leta 2018 sem takratni državni sekretarki nesel natančen in jasen program projekta o vrstniški podpori. Leta 2023 sem pristojnemu na NIJZ-ju nesel isti program, ker so prejšnjega »izgubili«. V vseh medijih so razglašali, da je vrstniška podpora odlična rešitev, povedali so, da bodo jeseni objavljeni silno genialni razpisi in naj bomo pozorni. Jesen se poslavlja, mi smo pozorni, razpisov od nikoder.

Morda za konec: Kakšni so tvoji publicistični in aktivistični načrti za srednjeročno prihodnost, če jih pač imaš?

Dober odziv na knjigo me je presenetil, rad bi svoje razkolniške ideje pojasnil čim več ljudem, ki se norosti še zmerom bojijo in sramujejo – in da ne bo nesporazuma, prav država je s svojim jokanjem nad »stigmo« tista, ki to stigmo z veseljem vzdržuje in podpihuje. Če je kaj sporočilo te knjige, je, da smo vsi, tudi norci, enako polnokrvni in polnozrnat kot vsi drugi ljudje, in zato ni nobenega razloga, da nas, kot rečeno, obravnavajo grobo in nasilno.

Srednjeročno se bom torej drl o teh temah po Sloveniji (z veseljem pridem, ne ravno domov, v najbližjo knjižnico ali kulturni dom pa res rad), ima me, da bi tole reč prevedel vsaj še v angleščino in jo spravil v obliko za bralnik, potem bo pa tukaj že zima, upam na veliko snega, ker neizmerno rad tečem na smučeh. Dolgoročno prideta pomlad in poletje, takrat rad tečem in kolesarim. Če nam ne bodo izpod nog uničili planeta, so to moje želje za naprej.

Hvala ti za ta pogovor.

Bojan Dekleva

SVETOVNI DAN DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Življenje je kot peščena ura. Pretakajo se kamenčki ljubezni, modrosti, strpnosti ... Pretakajo se in brusijo. Zbiramo jih in jih hranimo, pa vendar se nam vedno izmuznejo. Hočemo jih zadržati in si domišljamo, da to že znamo. Življenje nam obrača uro in nihče ne ve, kdaj se bo ustavila. Imamo pa eno prednost: dalj ko se ura obrača, žlahtnejši so kamenčki.

Svetovni dan duševnega zdravja 10. oktobra meni pomeni, da nisem sama na svetu in da je tu kar nekaj ljudi, ki jim je iskreno mar za nas – osebe s težavami v duševnem zdravju. Praznujem ga kot svoj drugi rojstni dan, saj je moje življenje tako, kot je. Nenehno imam potrebo, da dokazujem, da je moje bivanje enakovredno bivanju ljudem brez težav in da tudi jaz štejem.

Nisem hiperproduktivna, nisem dodana vrednost za to družbo, ne plačujem v državno blagajno, vendar bi bil ta svet drugačen, če me ne bi bilo. Jaz sem dragocen prispevek družbi že s tem, kar sem, čisto preprosto član človeškega občestva, in ne potrebujem potrčila za to, da sem živa.

Mnogokrat sem se spraševala, kaj je v življenju najpomembnejše. Morda nov ferrari, morda hiška na vasi, morda je največ mož, ki te crklja, kariera? Danes vem, da je največji presežnik življenje samo. Življenje, ki pluje po tvojih žilah. Nič nisi plačal zanj, pa vendar te neopisljivo osrečuje. Dolžni smo velikemu duhu, ki nam je vdahnil življenje, da smo odgovorni do sebe, da smo odgovorni do svojega telesa, da smo odgovorni do svojih solza, ki jih spuščamo, kadar smo žalostni. Ne smemo se vdati, saj so porazi in zmage le del življenja. Ni več vašega in našega sveta, ampak (počasi) sobivamo. Živimo na bregovih življenja, ki teče mimo in nas združuje, kjer je reka najplitvejša, kjer diši po ljubezni in ne po usmiljenju. Sicer imamo res privide, smo pa globoko razočarani, če nam kdo prodaja iluzije življenja. In če te kdo udari v imenu ljubezni, ne nastavi še drugega lica, ampak ponosno dvigni glavo in odidi v svojo smer. Smer spoštovanja in razumevanja!

Pri nas v Kočevju je za nas, ljudi s težavami v duševnem zdravju, kar dobro poskrbljeno. Vodilno vlogo pri tem ima ŠENT DC Kočevje. Tu najdemo prijazno besedo in nasvet za vsakdanjo rabo ter se lahko udeležujemo različnih delavnic. V zadnjem letu pa je začel v okviru Zdravstvenega doma Kočevje delovati tudi center za duševno zdravje odraslih, ki ponuja dodatno strokovno podporo. Zahvaljujem se Občini Kočevje za posluš in podporo pri naših težavah. Najpomembnejši pa so naši najdražji, saj so naša največja podpora.

Lidija Maričič

NOGOMETNA SEKCIJA V TOSKANI

Kralji ulice smo se konec meseca septembra udeležili mednarodnega nogometnega turnirja v Pratu, ki leži v neposredni bližini Firenc. Med osmimi prijavljenimi ekipami smo osvojili 3. mesto. Naj omenimo, da je bila povprečna starost naše dvanajstčlanske ekipe kar 51 let in smo bili daleč najstarejši možje na igrišču. Vendar se še kar ne damo in treniramo vsak teden čez celo leto. Vsi udeleženci imajo tudi možnost vključenosti tako v oblikovanje dejavnosti kot v izvedbo zastavljenih ciljev.

Športni pozdrav.
KU

026
KRALJI
ULICE

Foto: JN

Foto: JN

Foto: JN

3. mesto

Foto: JN

P. S. Hkrati z nogometnim turnirjem je potekalo tudi tekmovanje olivnih olj. Z ekstra deviškimi ekološkimi oljčnim oljem Kmetija Škergat smo osvojili prvo mesto. Zanj je glasovalo pet od sedmih žirantov in žirantk. Tekmovala so olja iz Andaluzije, Toskane, Sicilije, Francije itn.

Foto: JN

Foto: JN

Kraljevi recenzor:

STONERSKI OKTOBER NA METELKOVI

Kljub temu da v naših domačih logih premoremo zavidanja vredno koncertno ponudbo, ki lahko brezsravno stoji ob boku večjim prestolnicam, in tudi mestom v naši bližini, je oktobrska ponudba Gale hale in Channela Zero pozitivno presenetila marsikoga in ponudila presežek, pravo zavidanja vredno stonersko poslastico. V Gali hali so 12. oktobra nastopili eksperimentalni progresivci Villagers of Ioannina City. S svojim edinstvenim težkim psihadeličnim zvokom, globoko vtkanim v grško tradicijo z ljudskimi glasbili, kot so dude in kaval, so raztrgali nabito polno dvorano na Metelkovi. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi 26. oktobra, ko so na istem odru nastopili njihovi rojaki in eden najprepoznavnejših stoner bendov, Naxatras. Videti dva izmed največjih bendov bogate grške stoner scene je z eno besedo neponovljivo. Točno tak, neponovljiv, pa je bil tudi koncert ameriške desert stoner rock skupine Unida, katere korenine prek njihovega ustanovnega člana Johna Garcie segajo vse do legendarnih Kyuss in Slo Burn. Na ljubljanskem koncertu je namesto Garcie vokal zelo

NAXATRAS

Foto: Jože Balas

ROADKILLSODA

Foto: Jože Balas

SLOANWALL

Foto: Jože Balas

dostojno prevzel Mark Sunshine, bend pa je poleg večnih klasik (If Only Two, Black Woman ...) odigral tudi komade, ki bodo v kratkem izšli na novem albumu. Napeto koncertno vzdušje so ogrevali hrvaški Sloanwall in romunski Roadkillsoda. Vsi enotni, vsi za še več takih koncertov, čim več in čim prej!

Jože Balas, Foto Note

VILLAGERS OF IOANNINA CITY

Foto: Jože Balas

UNIDA

Foto: Jože Balas

TOKOKROG 9

Moje bivanje v Centru za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog – CZOPD.

PREŽIVET PRAZNIČNI DAN

Ko je praznik, tudi če pride na soboto, avtomatsko prevzamemo nedeljski urnik, kar pomeni uro spanja dalj, nič dnevnega ocenjevanja pospravljenosti sob ipd., skratka bolj na izi dan. In včasih celo boljše hrano. Glede hrane bi lahko prelil litre črnila, saj so za kosilo največkrat čorbe takšnih in drugačnih vrst. Včasih se sprašujem, če so čorbe pogosto na jedilniku zaradi splošne brezzobosti pacientov tu notri, kajti pojesti šnicl je marsikomu težje, kot preteči kuperja.

Všeč mi je tudi, da imamo na praznični dan veliko več prostega časa kot druge dni. Prosti čas pa dostikrat pomeni tudi več dolgčasa. Ko je bil na oddelku še D. (to je tisti, ki je šel v Polje zaradi glasov v glavi), je dal ob dolgočasju pobudo za igranje monopolija, in le redko kdo ga je zavrnil. Igranje monopolija z njim je bilo popolnoma drugače kot igrati z drugimi tukaj. Ti kar naprej pozabljajo, kakšne oblike je njihov igralec in kje na igralni plošči so. Tudi vrstni red jim dela precejšnje težave, zato se stalno na glas sprašujejo, kdo je na vrsti. Ja, ponavadi tisti, ki vpraša. Najbolj so mi smešni veliki napadi veselja, ko npr. kupijo kakšno parcelo, poberejo najemnino ali vržejo šestico. In ko jim gre zares zelo dobro, si ne morejo kaj, da ne bi poudarjali, kako so bogati, preštevajo denar, zraven pa srečno vzdihujejo.

Ko jim gre slabo ... to pa je druga zgodba. Takoj se ujezijo, hočejo spreminjati pravila, pošiljajo te nekam in zganjajo druge nebuloze. Zato je preživeti praznično popoldne ob igri monopolija odločitev, vredna globokega premisleka, sploh če ga hočejo igrati prave male hodeče bombe. Je kar dilema, ali naj preživim dan tako, da mi čas ob pričkanju hitro mine, ali naj ga preživim počasi, sam s svojimi občutki. Ko bi se vsaj lahko igral s svojimi mislimi in jih usmeril v igro, ki jo hočem jaz igrati, in ne v tisto, ki jo igrajo misli z mano.

POGOVORI MED REKREACIJO

Rekreacija je nekaj, kar imamo na sporedu skoraj vsak dan. Označuje neke vrste dejavnost, ki se odvija zunaj, za način izvedbe pa se sami odločamo, in največkrat se odločimo za t. i. 10/10/10 + odbojka, kar pomeni: deset minut hoje/sprehoda,

Foto: Roy Buri

deset minut za cigareto (itak), pa spet deset minut sprehoda do igrišča, kjer se postavi mreža, naredijo raztegovalne vaje in igra odbojka.

Ni treba, da igramo vsi, je pa zelo odvisno, kateri od terapevtov je z nami, kajti nekateri za vsako ceno zahtevajo, da se rekreiramo, pa čeprav si podajamo frizbi ali igramo badminton. Drugim pa je popolnoma ravno do Tokia, če tisti, ki ne igramo odbojke, zgolj sedimo in se pogovarjamo. Ti pogovori pa hitro stečejo v preteklost in tisti, ki imajo življenje začinjeno z več leti zaporne kazni, postrežejo z najbolj norimi zgodbami. Slišane zgodbe so neverjetne in si zaslužijo scenarij za film za vsaj tri oskarje, da o viktorijah sploh ne govorimo. Kdor razlaga, avtentičnost povedanega rad poudari s tem, da predstavi junake zgodbe z vprašanji: Poznaš tega, poznaš onega? Nato sledi opis osebe: »Je čelav, ima črne lase, je nabit.« Celo podatek pade, da je neobrit spodaj. Pač v zaporih se marsikaj dogaja. Če v teh debatah nočeš izpasti outsider, sploh ko te vprašajo po nadimku nekoga, se temu najlažje izogneš tako, da izpadeš totalen papak, ker ne poznaš vseh teh Đurotov, Makijev in drugih poznanih oseb, za katere sploh ne veš, da obstajajo, in sicer tako, da rečeš: »Đurotov je več, ne vem, kerga misliš!« In ko ti podajo opis, rečeš: »Men se zdi, da vem, kerga misliš.« Da ne padeš na mino, lahko rečeš tudi: »Ne, jst poznam unga družga.«

In nato si kot po tekočem traku sledijo zgodbe o podzemlju slavnih oseb, za katere sploh nisi vedel, da obstajajo, in pogovoru, bolj rečeno monologu, ni konca ne kraja.

Anatej

VELIKI FANTJE, VELIKI PROBLEMI.

ROBERT Ž.

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam ga bo v veselje brati in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjenega, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Četrtek, 30. 7.

Danes ni elektrike, peč je pokvarjena ... Ja, tudi to se zgodi. Česa vsega tu ne bom doživel. Ob šestih ni bilo zajtrka, niti ob sedmih ne. Šele ob osmih so nam ga prinesli. Kot v hotelu – sobna postrežba. In takrat je bil tudi raport. Že tam od pol sedmih dalje se sliši nabijanje po vratih. Ob zaprtih vratih je namreč zamrla tudi jutranja trgovina s tabletami in s tem se je pri mnogih stopnjevala živčnost, ta pa je butala po vratih. Pazniki jih seveda niso jebali in kriza se je le še poglabljala. Ludo!

Sicer so živci načeli rahlo tudi mene. Prekinjen je bil moj vsakodnevni ritual, ko grem v klet po zajtrk in se potem vrnem skuhat kavo. Lepo sedim ob oknu in kava in cigarete. Kako naj si jo skuham? Preprosto, v jogurtov lonček daš žlico kave, jo preliješ z vročo vodo izpod pipe, in to je to. Sicer ni ravno kava, ampak v sili hudič tudi muhe žre. Resnica je, da bi se rad čim prej rešil tega sranja od rezervata. Pa se bom?

Petek, 31. 7.

Danes je k meni po dolgem času prišel pedagog. Delno mi je pokvaril dan. Me je pa pahnil v razmišljanje. Nekako sem iskal v sebi razliko med komuno in rezervatom. Kot dan in noč. Tudi tam domuje čreda negativnih, vendar s to razliko, da imajo skoraj vsi vizijo neke svetle prihodnosti. Tam se človek bori in grebe za njo. Tu pa te zatolčejo v tvoji negativnosti že takoj na začetku. Predstavljajo se kot nekakšni odrešitelji, te spravijo v predalček in te tam pozabijo, da te nabrani prah spravi v pozabo preteklosti. Mar ne bi morali ravno tu napeti vse sile, da te nekako utirijo v normalno življenje? Saj za to so plačani. Ali pač ne? Kakšna je torej razlika med komuno in rezervatom? En mesec rezervata je kot deset let komune. Jebat ga! To vsekakor ni pozitivno. Zdaj se bo našel nekdo in zagovarjal ordnung und discipline – pa to ni. Ko nekoga zatolčeš v imenu zakona, ga nikakor ne dvigneš na raven samopomoči. Ko daš nekomu vedeti, da je nič, mu nisi nič pomagal, saj mu nisi dal možnosti odločanja in iskanja poti naprej. Človek ne potrebuje univerzitetne izobrazbe, da bi to razumel. Spomnim se lepotnega kirurga, polnega denarja, ki je bil v komuni na isti stopnji kot zadnji klošarski narkoman. On je to dojel in zato mu je tudi uspelo. Kaj pa tu? Tam so skupaj z nami okopavali njive, tu pa izigravajo male bogove.

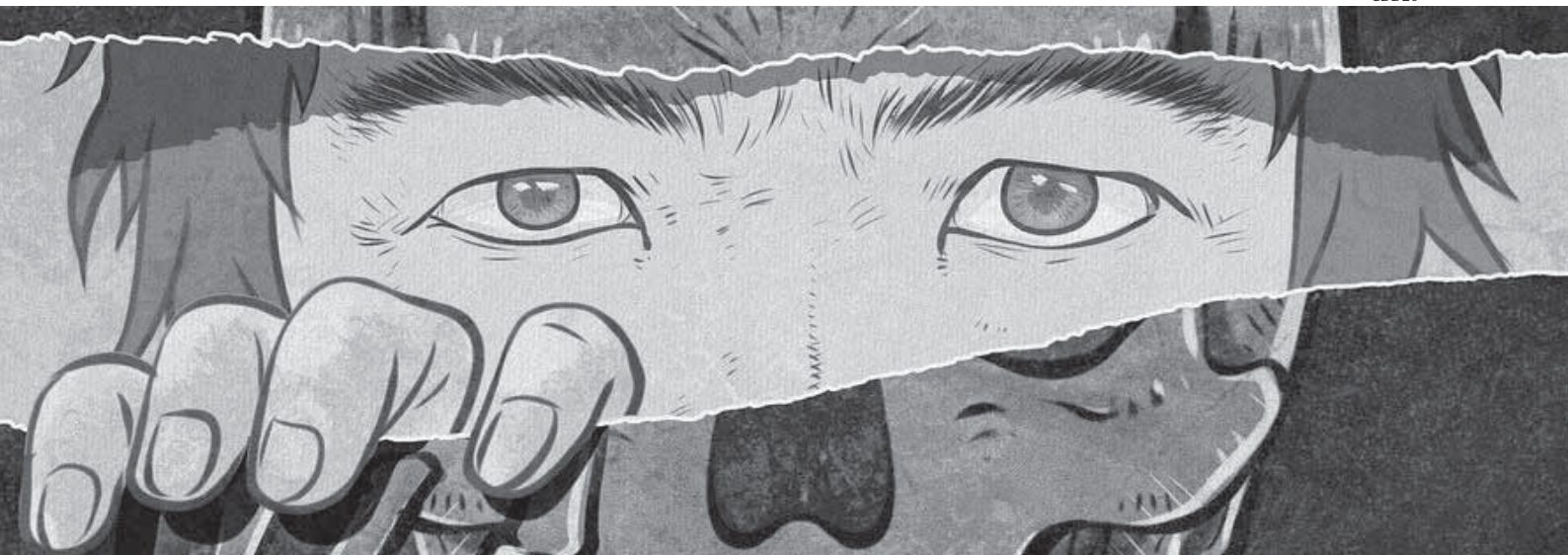
Taubi, ZPKZ Povšetova

ŽIVLJENJE JE LAHKO USODA, KI JO ZABELIJO NORA NAKLJUČJA

- Najprej si izbereš starše in se rodiš. Po možnosti ob nepravem času in nekomu, ki ne ve, kaj bi s tabo.
- Nato se priključiš na sesanje staršev, po možnosti čim dalj – dokler se da.
- Vmes narediš kakšno šolo in vzgoji te ulica ali cesta, ker drugi nimajo časa ali pooblastil.
- Hitro zrasteš in zgrešiš pravo srečno otroštvo, a pograbi te zgrešen sistem nekega -izma, s slabo družbo ter še slabšimi odnosi.
- Srečo začneš iskati v slepih ulicah in se spet ne naučiš nič dobrega.
- Vsi dirkajo za nekim materialom, zmagami in priznanjem, sprejema te pa nihče, razen tu pa tam sam sebe ob izletih v svet omame in raznih -inov: kofeinov, kokainov, apavrinov in vseh drugih.

- Kar naenkrat se ti nekaj zgodi: valjaš se po kloakah in jarkih, po porazih in izgubah, tu pa tam srečaš smrt, ki te malo prizemlji, ali pa se postaviš v vrsto, kjer kar naprej nekaj čakajo, kot npr. srečo, bogastvo, zdravje, uspeh, položaj, priznanje in drugo nečloveško sranje.
- Vržejo te iz službe in žena te nažene, otroci pa zbežijo in se ti odpovejo.
- Ko te vržejo še na cesto, greš v bar ali pa park z eno veliko steklenico, ki te tako napije, da te vse na klinc nabije.
- Postaviš se v vrsto za čakanje na krsto.

Benjamin MantaQi-Chi,
ZPKZ MB, oddelek Murska Sobota

BREZDOMKA 16

030
KRALJI
ULICE

Konec leta 2016 se je mami zdravje poslabšalo, kmalu za tem so ji diagnosticirali cirozo jeter. Vendar sem to izvedela šele čez eno leto. Trebuh ji je začelo napihovati in najprej smo mislili, da se pač redi. Resda se je tudi gibala malo. Opazila pa sem, da med obdobjem abstinence napihnenost izgine. Nato je dobila zdravila. Zdravniki so ji grozili, da bo umrla, če ne neha piti, ampak mama ni mogla nehati.

Sama nisem nikoli sedla za računalnik in se poučila o cirozi, mislila sem, da se uspešno zdravi. Ker pa mama ni abstिनirala, se je ciroza počasi slabšala. V trebušni votlini se ji je nabiralo vedno več vode in trebuh je bil zelo napet. Takrat še nisem vedela, da je ascites smrtonosna zadeva, ki je ne morejo pozdraviti, samo črpajo lahko vodo, dajejo močna zdravila za jetra in upajo, da pacient abstिनira. Ampak ona ni. Konec leta 2017 se je za božične praznike njeno pitje močno poslabšalo. Prej v samskem domu nikoli ni hodila pijana naokoli ali se pogovarjala z drugimi moškimi, sosedi. Decembra pa je postalo hitro tako kritično, da sem se zbala zanjo. V domu so bili različni ljudje, med njimi veliko tujcev, odvisnikov, delomrznježev in kriminalcev. Tako se je zgodil incident, ko je šla v svojo sobo opita in jo je zasledoval tujec. Na vratih jo je zagrabil in želel priti v sobo. Nekako se ji je uspelo izmuzniti v sobo z izgovorom, da je bolna, in pustil jo je na miru. Čez nekaj dni je sledil še en, večji dogodek, ki ga je tudi prijavila.

Po tem incidentu so se v Zavodu Franko odločili, da ji morajo nemudoma poiskati novo nastanitev. In res so ji jo. Že po dobrem mesecu dni so ji pomagali pri vselitvi v center mesta, čisto blizu obrežja Drave, na Trg revolucije, in tam je ostala vse do svoje smrti.

Tako je celo leto 2018, z izjemo prvih treh mesecev, popivala dalje in zdravstveno stanje se ji je slabšalo. Začela se je vse bolj neracionalno obnašati. Dolgo nisem vedela, da je bilo to povezano z jetri in nabiranjem toksinov, amonijaka v krvi. Tako je en večer šla na sprehod čez glavni most in na poti nazaj padla na mostu. Domov sta ji pomagala dva medicinska brata, ki sta slučajno šla tam mimo. Kaj se je v resnici zgodilo, ne bom nikoli vedela. Je hotela storiti samomor? Ali pa je bila tako pijana, da so ji odpovedovale noge? Poleti je šla za cel dan na avtobusno postajo in tam pila z nekimi neznanci in mladino, in kolikor sem iz povedanega razbrala, so jo nekateri močno obsojali. Ker je bila 60-letnica in alkoholičarka. Preživljala je tudi hude abstinenčne znake in delirije, ko ji je v sobo priletela ogromna muha, ki je ni mogla ubiti. Sredi noči je tako večkrat slišala zvonjenje na vratih, in ko je šla pogledat, kdo je, tam ni bilo nikogar. Vedela sem, da je hudo bolna, in sreča, da sva imeli angele iz Zavoda Franko, saj so jo punce vsakodnevno obiskovale in pomagale, s čimer je bilo treba. Začela se je kalvarija z obiski bolnišnice: malo je bila doma, malo pa v bolnici. Konec leta se je odločila za abstinenco. Zdravnikom jo je uspelo dovolj prestrašiti in tudi sama je videla, da se nekaj čudnega dogaja, ni se počutila tako kot prej. Tudi če je čisto malo spila, jo je vse bolelo, in kar nekaj dni je trajalo, da se je stanje popravilo. Verjetno je čutila hude posledice pretiranega uživanja alkohola, ne smemo pozabiti, da je pila blizu 40 let.

Res se je stabilizirala in odločila za abstinenco. Govorila sem ji: »Vem, da nočeš, da se te vnuk spominja kot alkoholičarka. Mora se te spominjati kot borko, da se nikoli nisi vdala in obupala. Da si se do zadnjega borila, čeprav bi bilo najlažje zapiti se do smrti. Verjemi, da mu bom povedala, kakšna borka si bila in kaj vse si doživela, preživela.«

»Ja, nočem umreti kot alkoholičarka. V mojem telesu ne bo več kaplje alkohola.«

Dekort-Gallery

Ampak vse je kazalo, da je prepozno. Telo jo je prisililo, da neha. Bolečine in muke so morale biti prehude. Obiski na internem so bili pogosti in poznala je vse zdravnike na oddelku. Ampak vztrajala je pri abstinci in uspevalo ji je. Končno.

»Kako lepo se lahko ima človek tudi brez pijače,« je govorila. A zdravstveno se je vedno bolj slabšala. Aprila je bila sprejeta na internem, potem ko so jo doma našli ležati v lastnem urinu in blatu. Odpovedovale so ji ledvice. Imela je povišan amonijak v krvi in zato je bila dostikrat zmedena; preprosta opravila, kot je odklepanje vrat stanovanja, so ji postala velika nadloga in potrebovala je pomoč. Ko sem šla na pogovor k zdravnici na oddelek, mi je rekla:

»Slabo kaže z vašo mamo. Dva dni se sploh ni odzivala. Dajemo ji vse potrebno, vem, spet jo bomo stabilizirali, ampak ima kronično ledvično odpoved, pa ciroza se je kljub abstinenci poslabšala ... S kom živi?«

»Sama.«

»Zanjo bi v tej fazi bilo najbolje, če bi šla v dom. Itak je čakalna doba za sprejem dolga in ona bo kmalu stara šele 61 let, pogoj pa je 65. Morate vedeti, da takole ne bo šlo v nedogled. Vem, da nočete, da jo najdemo doma mrtvo ležati v svojih iztrebkih.«

»Seveda ne. Se bom pogovorila z njo o tem. Mislim pa, da ji ideja ne bo všeč.«

»Kakor koli, ocenil jo bo tudi psihiater. Psihoorgansko je spremenjena zaradi dolgotrajnega uživanja alkohola. Strupi, ki jih jetra ne morejo presnavljati, se nabirajo v črevesju in zato mora jemati odvajala po vsakem obroku. In več kot litra tekočine na dan ne bi smela zaužiti.«

Odgovorila sem ji:

»Vem, ampak odvisna ni samo od alkohola, ampak že od pitja samega.«

Ne vem, ali me je razumela, kaj sem ji povedala. Mama namreč ni več pila alkohola, ampak je sokove pila kot prej alkohol. Ko je bila pod stresom, nervozna, se je nalivala s sokovi, tudi ponoči. Na koncu mi je še rekla, da me bodo obvestili, če bo kaj novega. Poslovili sva se. Šla sem nazaj k mami in pokukala v sobo, a je spala. Vedela sem, da potrebuje mir in spanec, zato je nisem zbujala in sem počasi odšla iz bolnice. Po glavi se mi je motal prizor, kako nerazložno je govorila, in se spraševala, kakšno škodo dela amonijak možganom. Po drugi strani pa to mogoče ni tako slabo. Ne veš, kje si, ne trpiš. Trpijo pa svojci. Otroci najbolj. Takrat me je prvič tako zares prešinilo, da lahko umre. In ni dosti manjkalo, komaj so jo postavili nazaj na noge, a diagnoze so se množile in takoj ob naslednjem obisku sem začela pogovor o domu.

Kaja Tomič

PO 30 LETIH METELKOVE

Septembra 1993 so politični aktivisti in umetniki zasedli prostore nekdanje vojašnice JLA. Leto za letom so se nato v devetdesetih vrstile razstave, performansi, predvsem pa razni koncerti bolj ali manj znanih underground imen. Spomnim se, da sem bil prvič na Metelkovi nekje sredi leta 1996, in sicer po nastopu Sex pistolsov v Tivoliju. Do leta 2002, mogoče 2003, sem bil stalen obiskovalec predvsem dogodkov, ki jih je organizirala takratna organizacija Kapa (mislim, da še obstaja), ki se je udeleževala v pank, hardcore in novovalovski sceni: GBH, UK SUBS, Orto Punk festival, D.O.A., D.R.I., Kud idijoti, Trula koalicija, KBO! ... Na vse pretege so hoteli konec devetdesetih pripeljati tudi Exploited, a nekako ni šlo. Poleg omenjene scene sem hodil tudi na dosti različnih metal dogodkov. Nekje med 1997 in 2000 sem videl razne black metal bande, kot so: Ancient, Enthroned, Dark funeral, Emperor, Marduk, legende Cannibal corpse, Krabathor, Six feet under ... Tedaj sem obiskal tudi nekaj hip hop eventov, a sem nekako bolj kot ne ostajal predvsem pri panku. Velja poudariti, da so se ti dogodki zgodili izključno v Gali hali in Channel Zeru, poleg katerega je deloval še en klub, ki je danes prazen, a odkrito rečeno, še zdaj

ne vem, kako se je objekt imenoval. Mnogi obrazi so se zamenjali, odšli so stari, prišli novi, nekateri stari obiskovalci prišli nazaj itd. Če govorimo o sceni danes, lahko govorimo o zelo raznovrstnem naboru. Medtem ko nekateri klubi še vedno ohranjajo politiko brez vstopnine, jo imajo drugi nizko, tretji višjo. Ko nastopajo kakšna večja underground imena, pač to ni sporno. Po tem, ko sem »prečerkiral« lokalno kulturno sceno po Sloveniji in še malo izven nje, od filma, literature pa do glasbe, lahko rečem naslednje: Ko ti vse »dojadi«, greš še vedno lahko na pir na Metelkovo, kjer ga boš dobil po najnižji ceni v Ljubljani na, lahko rečemo, najbolj raznovrstni sceni. Tole ni lahko pisanje zame, saj sem se tega lotil kot obiskovalec, ki pozna dober del delujočih v tem prostoru, a hkrati tudi kot nastopajoči, a to ne spada sem. Še zmeraj hodim na Metelkovo in bom hodil. Kakor koli obrneš, je bilo tudi nekaj takih, ki si predstavljajo ta prostor kot nekaj, kjer lahko počnejo, kar se jim zdi, so prepolni kritik, a težko jim je dati dva evra za vstopnino. Slišati je, kako je šla scena v franže, a mnogi od njih sami uničujejo sceno s svojim obnašanjem in nestrpnostjo. Po eni strani sem dojemal Metelkovo kot

Aurel Cham

predhodno obdobje, a kot sem omenil, vedno se lahko vrneš nanjo, kjer boš nekega čarobnega dne videl povsem sproščeno »hengati« razne ikone, kot so: Dee Dee Ramone, Billy Gould (basist Faith no More), Manu Chao ali denimo Wattie iz Exploited. Delovali so kot mi. Brez razlik, naj Metelkova takšna tudi ostane. Še na mnogo let.

Diego Menendes

ZOMBI PRAZNINA

Sedim v dnevnem centru Kraljev ulice in buljim v ekran. Nimam blage veze, kaj naj napišem. To je zato, ker mi je odpadel delovni dan in sem kot zbegana kura, ki ne ve, kaj bi počela s prostim časom. Nič, začel bom s tem, kako se je začel moj dan. Prišel sem na Kralje ulice, si natočil mleka z malo kave in se pridružil jutranji družini na balkončku. V tistem trenutku je zazvonil telefon. In slišal sem sodelavčev glas, da bo danes odsoten, zakaj, nima veze, delo pa odpade. Pomembno je, da sem v trenutku postal prazen in malo izgubljen, saj sem imel kar naenkrat preveč neplaniranega časa. Vrnil sem se na balkonček, pokadil nekaj cigaret, nato pa se odpravil odnest pogodbo o prostovoljstvu na CSD. Med potjo sem se ustavil pred sodiščem, kjer je bila kanta za smeti s pepelnikom. Ker sem imel še vedno kavico v rokah in sem si hotel zviti tobak, sem odložil kozarček na smetnjak in začel zvijati. Med

zvijanjem sem se obrnil proti sodišču in videl osebo, ki je sedela na majhnem, komaj vidnem stolčku, desno od nje pa pet velikih plakatov z velikimi in obenem tako majhnimi črkami, da sem moral pristopiti, da bi lahko prebral, kaj vse tam piše. Ko sem bral, nisem mogel iz svoje kože in sem na glas rekel »boli njih patka«. Moj pogled ter gesta z roko sta končala na stavbi Okrožnega sodišča v Ljubljani. Na plakatih je namreč pisalo, kako so pisani zakoni, kako se izvajajo in kako v tem primeru tlačijo osebo, ki tam sedi. In tako se je začela debata med mano in njim, ki tam sedi vsak dan do določene ure, potem pa se preseli pred RTV Ljubljana. Človek se je začel pogovarjati z menoj z očitnim zadržkom. Zakaj z zadržkom, boste izvedeli, če se boste sami ustavili in rekli kakšno besedo z njim. Menil sem, da bom imel slab dan, ampak ni bilo tako. Pred mnogimi leti bi bil verjetno moj dan zapolnjen s kakšno trdo drogo za pomirjanje.

Azmeyart-design

Svet je poln samih in osamljenih ljudi, zato je treba komunicirati, navezovati stike z ljudmi okoli sebe. Seveda z obojestranskim spoštovanjem do osebnega mnenja, čeprav drugačnega. Bomo živeli kot družba ali kot zombi posamezniki, ki rinemo v apatijo, melanholijo, depresijo?

Žele

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

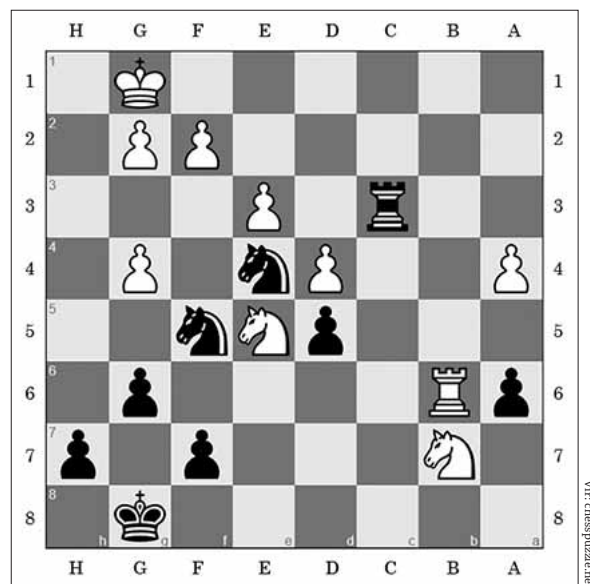
Victor Brond – Carlos Incutto, Mar del Plata, 1972.

Na potezi je črni, zmaga s klasičnim matom. Poiščite rešitev.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava,
D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat,
O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/
ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje
mimogrede).

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

032
KRALJI
ULICE

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRILI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNIŠTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

SMS, 15. 11. >> Pozdravljeni! Vse pohvale vašemu časopisu! Želela bi, pa verjetno še mnogi, da objavljate rešitve križank v

naslednjih izdajah. Hvala vsem ustvarjalcem časopisa. Lep pozdrav! Bralka iz Maribora

POSREDOVALNICA RABLJENIH PREDMETOV KRALJI ULICE

Ljubljana

Vabljeni vsak ponedeljek, sredo in petek od 11.00 do 17.00
v našo trgovino na Poljanski cesti 14
in
vsak torek in četrtek od 11.00 do 18.00
v naše skladišče na naslovu Studenec 41.

Projekt posredovalnice je zasnovan kot paradigma socialnega podjetništva, kjer se brezdomni posamezniki aktivno vključujejo v vsa ključna opravila. Sodelovanje v procesu popravil, obnove in komunikacije s strankami jim omogoča pridobivanje novih veščin ter dvig samozavesti. Z vsakim prispevkom, ki ga projekt prejme, se omogoča njegova nadaljnja rast in razvoj. Društvo Kralji ulice se zavzema za odgovorno uporabo sredstev ter skrbno usmerja vsa zbrana finančna sredstva v širitev projekta in ustvarjanje zaposlitvenih priložnosti za brezdomne.

NEVID(e)NA LUBLANA

Vodniki in vodnice z brezdomno izkušnjo vam preko pripovedovanja zgodb predstavimo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice. Govorimo zgodbo o mestu, o sebi in o brezdomstvu.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb, kar udeležencem omogoča varen prostor, kje lahko vprašajo tisto, kar jih že dolgo zanima, a si do sedaj niso upali. Traja 1,5-2 uri. Prispevek za turo po osebi znaša 8 evrov za dijake, študente, upokojenke in nezaposlene ter 10 evrov za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katere prispevek znaša 15 evrov.

Za prijavo nam pišite na:
tura@kraljiulice.org ali na Facebook Nevidena Lublana

Pridružite se nam
pri odkrivanju
drugačne Ljubljane!

OGLASNA DESKA

Ste se že kdaj vprašali, ali je kateri izmed vaših odsluženih predmetov, morda uporaben za koga drugega? V Posredovalnici rabljenih predmetov, ki deluje v okviru društva Kralji ulice na Poļjanski c. 14 v Ljubljani, z veseljem sprejemamo predmete za dom in prosti čas, ki so pri vas že odslužili svoj namen (pohištva ne sprejemamo). Info kontakt: Slavko, 030 323 308.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opušćanje uporabe psihotrićnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zanimirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Praćakova 6 v Ljubljani, ali jo naroćite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Društvo Kralji ulice se v mesecu novembru zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
 - slašćičarni ZVEŻDA za slašćice,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kuponćkov za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kuponćkov za fotografiranje,
 - društvu LAJKA za hrano za pse in maćke,
 - NK OLIMPIJA za vstopnice,
 - KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
 - SNG OPERA IN BALET za vstopnice,
 - KINODVORU za vstopnice,
 - društvu LEPE TAĆKE za hrano za pse in maćke,
 - RDEĆEMU KRIŻU SLOVENIJE za sanitetni material,
 - ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev in
 - vsem dobrim ljudem za oblaćila, obutev, hrano in boćićna darila.
- Se priporoćamo za naprej.

Će kdo podarja mikrovalovno pećico, me lahko kontaktira na 031 518 229, Milan (Ljubljana). Hvala!

Će želite objaviti svojo življenjsko zgodbo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas poklićete na 030 323 128.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.30–16.30 v Športni center Triglav za Bećigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

NAGRADNA KRIŻANKA

Iskrene Ćestitke nagrajenkama in nagrajencema pravilno rešene oktobrske nagradne krićanke. Štiri knjige *Novi svet*, zbirka poezije in proze KU prejmejo: Herman Pirš iz Maribora ter Boris Honzak, Toljen Grafenauer in Majda Kacjan iz Ljubljane.

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo drżava odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davćna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVĆNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davćnega zavezanca)

(podatki o bivališću: naselje, ulica, hišna številka)

(pošćna številka, ime pošte)

Davćna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finanćni urad)

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

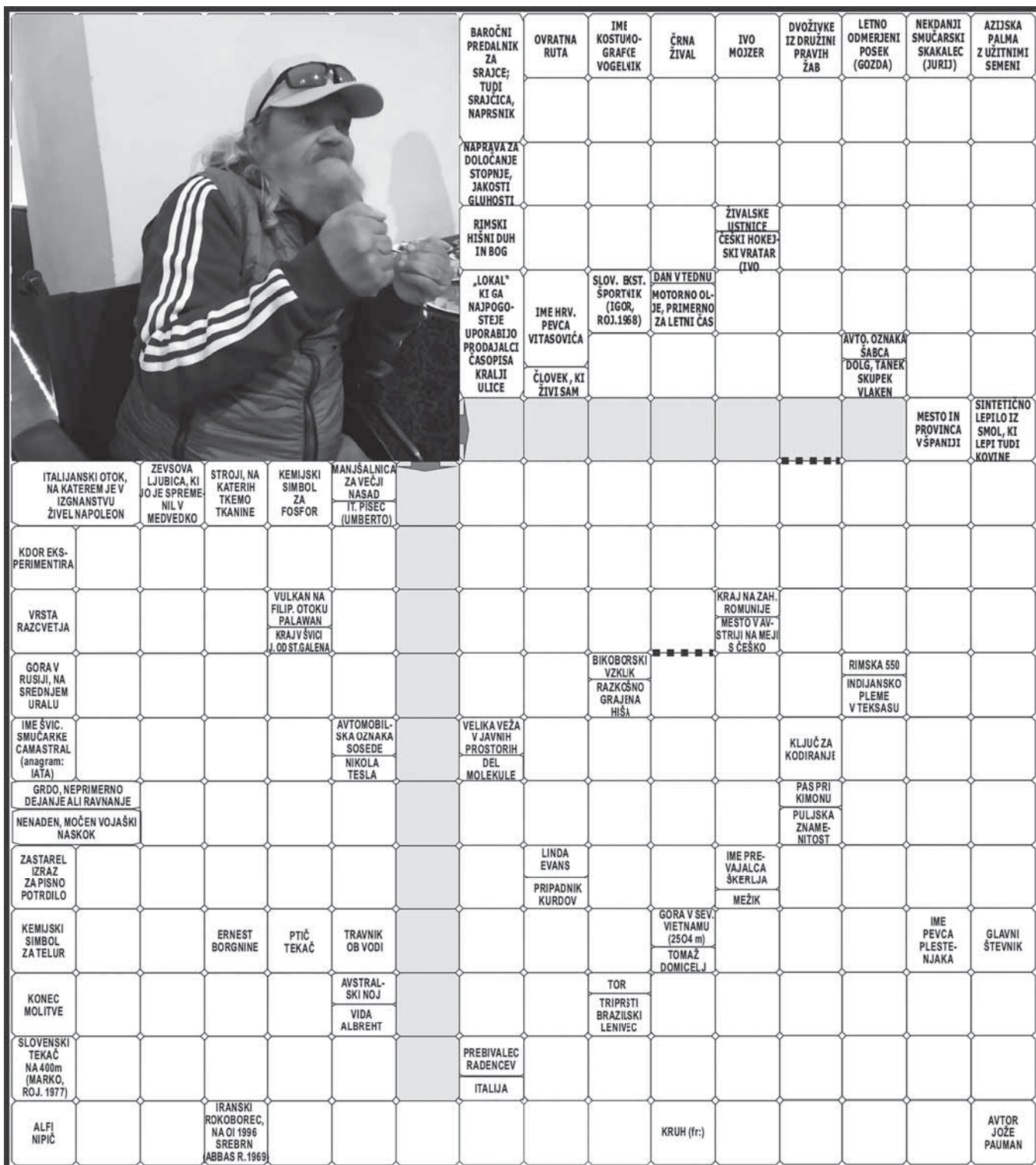
Ime oziroma naziv upravićenca	Davćna številka upravićenca									Odstotek (%)
Društvo za pomoć in samopomoć brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6		1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

NAGRADNA KRIŽANKA

034
KRALJI
ULICE

NAGRAJENCI, KE SO OBJAVLJENI NA STRANI 33.

BIRA – kraj v zahodni Romuniji, COCORO – vulkan na filipinskem otoku Palawan, GAIS – kraj j. od St. Galena v Švici, JADIDI Abbas – iranski rokoborec, srebro na OI 1996, KALISTEMON – Zevsova ljubica, ki jo je spremenil v medvedko, APNER Igor – slov. ekstremni športnik, roj. 1968

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Rešitev šahovske uganke: 1. Tc1+, Kh2;
2. Sfg3, fxxg3; 3. Sf2, Txa6; 4. Th1++.

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Štirim izzrebanim bomo podelili knjigo *Si danes vzel tablete?* (avtor Tone Vrhovnik Straka).

Franjo Francič

ČAKAL SEM IN ČAKAL

Foto: osebni arhiv

In končno dočakal. Mnogi je niso. Penzijo. Seveda sem bil veselo-žalostno presenečen. Za štirideset let dela, množico izdanih knjig poezije, proze in dram so mi odmerili 571 evrov. Preveč za umreti, premalo za dostojno živeti. Na odločbo se nisem pritožil, pol življenja sem se brez smisla in uspeha pritoževal. Zdravje se mi je sesulo. Potem mikroskopski honorarji, ki so popolnoma izginili. Moja krivda za izbiro urednikov.

In spet sem čakal. In čakal. In čakal.

Od stalnih močnih bolečin sem se zbuja ob dveh, treh ponoči, prosil za pomoč, pomoči pa nobene. Popoln izpad dohodka dva, tri mesece. Ne spominjam se poplav, svobode, Tine in nutrij,

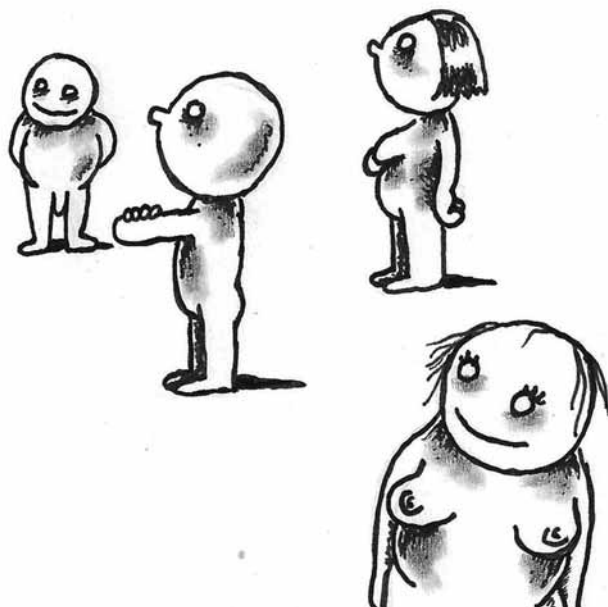
nogometnih tekem. Skratka ničesar. Se (s)potikal po bolnicah in pri zdravnikih. Pravega rezultata od vseh silnih pregledov ni bilo. Nekaj mesecev strahovitih bolečin in nespečnosti me je dokončno načelo. Poskusil sem z alternativci, nič, samo denar so pobirali. Prišlo je do točke, ko sem moral prosjačiti za kemijo proti bolečinam in novembrske napotnice, nove in nove preglede. V bistvu sem bil pomirjen, vedel sem, da bom, kot vsi, dočakal pravljичno srečen konec.

Kot vse vasi imamo cipresov gaj, ki čaka. Seveda pa se moraš tudi tu prijaviti in mastno plačati ter postaviti v vrsto. In spet čakaš. In čakaš. Čakaš.

In kot vsi dočakaš.

Dedkove zgodbe

Miço: »Joc nima pojma o fuzbalu.«

